

Täysistunto

Torstai 11.5.2017 klo 16.00—18.32

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 18.32.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (16.00—16.59), toinen varapuhemies Arto Satonen (16.59—18.23) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (18.23—18.32).

Täysistunnon alussa ilmoitettiin, että Unkarin parlamentin puhemies László Kövér seurueineen oli saapunut seuraamaan täysistuntoa.

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

Puhemies Maria Lohela: Arvoisat kansanedustajat! Ilmoitan, että Unkarin parlamentin puhemies László Kövér seurueineen on saapunut seuraamaan täysistuntoa, joten eduskunnan puolesta toivotan arvoisat vieraat tervetulleiksi eduskuntaan. [Suosionosoituksia]

2.1. Valiokuntien puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat

Maa- ja metsätalousvaliokunta on 9.5.2017 valinnut puheenjohtajakseen edustaja Anne Kalmarin.

3. Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Päiväjärjestyksen 3. asiana on suullinen kyselytunti.

Ministerit ovatkin jo siirtymässä ministeriaitioon, joten pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen jollekin paikalla olevista ministereistä, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

3.1. Suullinen kysymys hallintarekisteristä (Ville Skinnari sd)

Suullinen kysymys SKT 70/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Skinnari.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

Keskustelu

16.01 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Avoimuus ja läpinäkyvyys ovat olleet suomalaisen yhteiskunnan tukijalka, mistä meidät maailmalla on tunnettu ja tunnetaan. Ihmisten tulee tietää, kuka omistaa, mitä omistaa ja missä omistaa.

Koko hallintarekisteriprosessi on ollut sekava ja salakähmäinen. Hallintarekisteri katoaa, palaa, katoaa, palaa, mutta kukaan ei tiedä tälle säätämislle perusteita. Eilen iltamyöhään tämä sekava prosessi huipentui siihen, että keskustelua käytiin lähes kokonaan ilman hallituspuolueiden edustajia. Hallituksen vaihtuvat selitykset ja toinen toistaan kehnomat ratkaisut osoittavat, ettei se ole tosissaan halunnut ratkaista veronkiertämisen ongelmaa, vaan sen tarkoitus on runnoa asia väkisin läpi keinoja kaihtamatta. Kysynkin teiltä, arvoisa ministeri: miksi hallitus käyttää tällaisia hyvin poikkeuksellisia keinoja hallintarekisterin läpiviemiseksi?

16.03 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin olen kysyjän kanssa täysin samaa mieltä siitä, että tämä on ollut aika poikkeuksellinen prosessi eikä varmasti nauti parhaan mahdollisen lainsäädäntöprosessin tunnusmerkkejä, enkä yhtään ihmettele, jos tämä hämmentää, varsinkin kun tähän liittyy niin valtavasti vääriä luuloja ja vääriä puheita, kuten tässäkin kysymyksessä kuultiin.

Hallitus ei aja mitään väen väkisin, vaan kuten me hyvin tiedämme, me kuulumme Euroopan unioniin ja Euroopan unionin lainsäädäntö velvoittaa meitä. Meidän täytyy tuoda kansalliseen lainsäädäntöön ne, jotka yhdessä sovitaan. 2014, jolloin sosiaalidemokraatitkin olivat hallitusvastuussa, tehtiin direktiivi, jonka toimeenpanosta kansallisesti on nyt kyse, ja siksi me tätä kyseistä lakia olemme nyt viemässä eteenpäin, koska meidän velvollisuutemme Euroopan unionin jäsenenä on tämä tehdä. Tämä laki ei tule muuttamaan tätä meille kaikille tärkeää avoimuutta ja tietojen saantia tämän hetken tilanteesta mihinkään.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.04 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kädessä kysymys on omistusten julkisuudesta ja siitä, ettei ulkomailla voi käydä kiertämässä sääntelyä. Piensijoittajien ja tavallisten veronmaksajien etu on, että osakastiedot ovat julkisia. Olisin odottanut hallitukselta jotain muuta kuin vain lisää byrokratiaa ja epätoivoista sakkomal-
lia. Näyttää nyt siltä, että hallitus laittaa tavalliset veronmaksajat eli ne, jotka tekevät veroilmoituksen tunnollisesti ja maksavat veronsa vuodesta toiseen, toiseen asemaan mutta antaa rahamiehille ja -naisille mahdollisuuden luikkia ulkomaille veroja piiloon. Kysynkin: miksi hallitus tekee reikiä veropohjaan ja jättää tavalliset kansalaiset ja piensijoittajat maksamaan veronsa?

16.05 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleenkin, ei hallitus tee reikiä veropohjaan. Tämä perustuu siis EU-asetukseen — sanoin äsken "direktiivi" — asetukseen, joka on 14, ja päinvastoin tällä nyt hallituksen tähän mukaan tuomalla ennakkoverolla, joka on 50 prosenttia, ei lisätä byrokratiaa, tai jos lisätäänkin, niin ei minua haittaa, jos sillä varmistetaan se, että Suomen verottaja ja veronmaksajat saavat, mitä tarvitsevat. Tämä järjestelmä on luotu sellaiseksi, että kun me emme ker-

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

ran voi kieltää Suomessa asuvaa käyttämästä hallintarekisteriä ulkomailla — esimerkiksi Saksassa ei ole muuta järjestelmää kuin hallintarekisteri, kun ei ole löytynyt keinoa kieltää — niin siksi me näille omistuksille määrittelemme tämän 50 prosentin todella rajun ennakoveron. Mutta jos rehellisesti, avoimesti julkaisee tietonsa, niin pääsee alemman veron piiriin. Minusta tämä on hyvä ratkaisu. Verottaja saa, mitä sille kuuluu. Jos se lisää nyt vähän byrokratiaa, se ei haittaa, jos silloin pidetään suomalaisen veronmaksajan puolta.

16.06 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä monille kansalaisille ja myös monille meille kansanedustajille näyttäytyy sellaisena, että hallitus tekee kaikkensa mahdollistaakseen tällaisen hämärän omistamisen. [Välihuutoja oikealta] Eilen illalla tätä asiaa käsiteltiin tässä salissa. Paikalla ei ollut yhtään ainutta hallituksen ministeriä, ei myöskään talousvaliokunnan puheenjohtajaa. Illan ja yön pimeinä tunteina tämä asia yritettiin täällä runnoa läpi. [Mauri Pekkarinen: Oli meitä paikalla täällä!]

Mutta kaikkein merkillisin näytelmä nähtiin, kun perussuomalaisten eduskuntaryhmän puheenjohtaja Kankaanniemi kulki ympäriinsä täällä esittelemässä hallituksen sisäistä kassakaappisopimusta, jossa oli, pääministeri, teidän ja valtiovarainministeri Orpon allekirjoitukset. [Välihuutoja oikealta] Pääministeri, mistä sopimuksesta oli kyse, johon perussuomalaisten ryhmäpuheenjohtaja täällä useaan kertaan viittasi ja jota hän täällä nyt heiluttaa? Mikä on tämän sopimuksen sisältö, ja millä tavalla se liittyy tähän eduskunnan käsittelyssä olevaan asiaan? Milloin eduskunta saa tiedon tästä hallituksen sisäisestä kassakaappisopimuksesta?

16.07 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kassakaappisopimuksia ei varmaan heilutella täällä, eivätkä ne ole julkisia. En ole tuommoisia kassakaappisopimuksia ollut koskaan tekemässä, vaan me olemme sopineet hyvässä yhteisymmärryksessä siitä, että nyt, kun tähän hallintarekisteriasiaan tulee myöskin ankara veroseuraamus niille, jotka haluavat peitellä omistuksensa jonkun hallintarekisterin taakse, haluamme varmistaa, että se asia tulee käsiteltyä mahdollisimman nopeasti. Ja sovimme siitä yhteisesti, että teemme sen niin nopeasti kuin virkamiehet ovat luvanneet asian käsitellä, eli vielä kesäkuun loppuun mennessä tuomme siitä yhteisen, hyvin valmistellun esityksen. Kaiken lähtökohtana on se, että joka haluaa omistuksensa salata, joutuu siitä ankarasti maksamaan.

16.08 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tuohon jatkona: Ihan lainvalmistelullisesti me kävimme läpi hallituspuolueiden kesken sen, että me saamme tämän tärkeän verolain, joka on nyt oleellinen osa tätä kokonaisratkaisua ja joka tuo tämän kovan veron sitten niille, jotka yrittäisivät, haluaisivat jättää ne omistajatiedot piiloon. Me tuomme sen mahdollisimman nopeasti, näillä näkymin valtiovarainministeriö pystyy saamaan sen lausuntokierrokselle kesäkuun alussa. Parin viikon lausuntokierros varmasti riittänee, ja silloin meillä on mahdollisuus, että eduskunta pääsee hyvissä ajoin kesäkuun puolenvälin jälkeen käsittelemään tätä tärkeää elementtiä, tätä verolakia, joka on oleellinen osa tätä ratkaisua ja joka turvaa suomalaisten veronmaksajien edun ja mielestäni maksimoi myös julkaisuutta.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

16.09 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suurin osa suomalaisista täytti tänä maanantaina veroilmoituksen tunnollisesti. Tavallinen veronmaksaja ei saa itse päättää, maksaako veroja vai ei.

Nyt tähän hallintarekisterin kylkeen on keksitty ulkomaisten tuntemattomien osinkojen ennakonpidätys, joka ei ratkaise ongelmia lainkaan. Professori Rothovius totesi tänään radion Ykkösaamussa, että sakkovero on hyvin helppo kiertää: "Jos omistaja kertoo olleensa omistaja, niin se tiedetään, mutta jos hän ei itse kerro, niin sitä ei tiedetä." Tässä oli nyt tämä pääministerin mainostama ankara veroseuraamus. Uskotteko todella, että veronkiertäjä tai omaisuuden piilottaja rankaisee itseään vapaaehtoisesti? Kysymykseni kuuluu kuitenkin, vanhan 20 perhettä -laulun hengessä: Miksi ulkomainen hallintarekisteri sallittaisiin myös pörssin ulkopuolisille yrityksille, kun EU ei sitä edes vaadi? Ministeri Orpo, miksi haluatte tarjota kaikkein varakkaimmille suomalaisille tämän erityisen mahdollisuuden piilottaa varojansa?

16.10 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tunnista näitä edustaja Harakan näkemyksiä. Mutta vakavasti ottaen, jos suomalainen käyttää hallintarekisteriä ulkomailla, jos siellä tehdään kauppaa ja omaisuus vaihtaa omistajaa, niin sillä hallintarekisterin pitäjällä on kaikki se tieto aina siitä omistuksesta ja hänellä on EU-lainsäädännön mukaisesti velvollisuus ilmoittaa Suomen veroviranomaisille ja Suomen viranomaisille nämä tiedot, kyllä on. Tämä on EU-lainsäädäntöä, se on tehty, kun me olemme tehneet EU-alueella jo muissa yhteyksissä runsaasti lainsäädäntöä, jolla pyritään veronkiertoa ja rahanpesua estämään. Ja tämä tietojen saanti ja niiden luovuttamisvelvollisuus tulee takaamaan sen, että Suomi saa sen, mitä Suomen verottajalle ja veronmaksajille kuuluu.

16.11 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kaivattiin eilen illalla minua, mutta minä olen kyllä kommentoinut jo aika moneen otteeseen tätä asiaa. Kommentoin nytkin. Siis kysymys on siitä, että Suomeen ei tule hallintarekisteriä. Se on näin. Aivan niin kuin valtiovarainministeri Orpo äsken sanoi, veroviranomaiset saavat aina tiedon, myöskin ulkomailla, hallintarekisteristä. Itse asiassa se iso ongelma on se, että nämä tiedot, mitkä verottaja saa, eivät ole yleisöjulkisia, eivät ainakaan vielä. Mutta meillä on tämän vuoden alussa astunut voimaan direktiivi, jolla puututaan tähän. Tämä direktiivi ei estä tiukempaa kansallista sääntelyä tämän yleisöjulkisuuden suhteen, ja kun tämä direktiivi viedään meidän omaan kansalliseen lainsäädäntöön, niin tässä yhteydessä voidaan puuttua myöskin tähän asiaan, olisiko mahdollista saada nämä omistajatiedot myös yleisöjulkisiksi. Kysynkin tässä ministeriltä: onko tämän tyyppinen asia mahdollista käsitellä tämän direktiivin käsittelyn yhteydessä?

16.12 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousvaliokunnan puheenjohtaja on hyvin perillä tulevista lainsäädäntöhankkeista. Täytyy katsoa, missä järjestyksessä, minkälaisessa aikataulussa tätä voidaan käsitellä. Minä haluan tehdä sen ihan selväksi, että me toimimme siis EU-lainsäädäntökehikossa, me teemme sen, mitä EU meiltä edellyttää. Me teemme kaiken kansallisesti, millä me voimme taata maksimaalisen julkisuuden. Tietojen avoimuus, omistajatietojen avoimuus, jotta me pystymme estämään veronkierron, jotta kansalaisilla ei ole epäluottamusta meidän järjestelmää kohtaan — tämä on yksiselitteisesti hallituksen ja hallituspuolueiden tavoite ja Suo-

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

men veroviranomaisten tavoite. Kaikki tämä aika, mitä tässä on nyt kulunut, on käytetty niiden keinojen hakemiseen, joilla tämä julkisuus maksimoidaan nykyisellä hyvällä tasolla. Itse asiassa nyt jo uudistunut EU-lainsäädäntö tuo tullessaan sen, että me saamme paljon laajemmin omistajatietoja EU-alueelta kuin tähän mennessä. Vuoden 16 tiedot ovat ja tulevat olemaan laajempia kuin tänä päivänä.

16.13 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eilen täällä oli käsittelyssä valinnanvapauslaki, tämä terveysbisneslaki, ja sen jälkeen käsittelemme tätä omistuksen piilottamisen mahdollistavaa lakia. Voi sanoa, että tämä toteutuessaan olisi aika myrkyllinen cocktail, koska tässähän ainesosat maksaa itse asiassa suomalainen veronmaksaja.

Arvoisa pääministeri, kansalaiset ovat seuranneet varmasti hyvin hämmentyneinä tätä näytelmää tästä lainsäädäntöhankkeesta, josta jo kuulimme valtiovarainministeriltä, että se ei täyttänyt ihan kaikkia kuvioita. [Välihuutoja oikealta] Arvoisa pääministeri, miksi teidän hallituksenne tuo jatkuvasti tänne eduskuntaan lakiesityksiä, joilla rikkaille rahamiehille tarjotaan mahdollisuus toistuvasti varallisuutensa ja sijoitustensa piilottamiseen? [Välihuutoja oikealta]

16.14 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehkä jonkun verran asenteellinen kysymys. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Hallitus ei missään tapauksessa tuo semmoisia esityksiä, jotka lisäävät mahdollisuuksia peitellä omistusta. Päinvastoin nyt siitä tehdään todella kallista. Minä en ainakaan tiedä yhtään henkilöä enkä mitään syytä siihen, miksi joku peittelisi omistuksensa ulkomaalaisten hallintarekisterien taakse, koska se tehdään nyt niin kalliiksi.

16.14 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eräs perussuomalaisten poliisikansanedustaja totesi koskien tätä hämärärekisteriä, että hän on tullut tänne estämään rikoksia, ei edistämään rikoksia. Tällaista suorasekäisyyttä, tällaisia lausuntoja kaipaisin enemmänkin perussuomalaisten riveistä.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakihanke on seissyt nyt vuoden täällä. Sinä aikana — kun sanottiin, että kaikki kivet on käännetty — mitään ei tapahtunut. Nyt kovalla kiireellä on tehty erilaisia ponsia, joilla on yritetty lepyttää perussuomalaisia ja pelattu mediapeliä. Viime viikolla te, valtiovarainministeri Orpo, totesitte, että lähdeveron piiriin saattaminen on erinomainen ratkaisu ja valmistelu on jo voimakkaasti liikkeellä. No, eilen sitten perussuomalaisten ryhmäjohtaja, edustaja Kankaanniemi totesi, että tämä lähdevero on aivan surkea malli, se olisi ollut täysi katastrofi, että olisimme toimineet täysin harkitsemattomasti, jos tämä viime viikon ratkaisu olisi toteutettu, ja nyt on uusi ratkaisu.

Arvoisa rouva puhemies! Mistä me tiedämme, että tämän viikon ratkaisu on onnistunut, jos viime viikon [Puhemies koputtaa] ratkaisu oli täysin epäonnistunut, vaikka viime viikolla se oli vielä loistava?

16.16 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin teknisesti, kun nämä verolait ovat eri lakeja ja me käsittelemme lähtökohtaisesti tätä niin sanottua hallintarekisterilakia, siksi ne valmistelut eivät mene ihan samaan tahtiin. Mutta kun me olemme halunneet löytää sen tavan — ja uskon, että tekin haluatte — [Paavo Arhinmäen välihuuto] jolla saadaan julkisuus maksimaaliseksi ja verottajalle se,

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

mikä verottajalle kuuluu, niin me olemme katsoneet myöskin tätä muuta lainsäädäntöä eli verolainsäädäntöä. Siinä valmistelussa lähdevero olisi ollut toimiva. En sano enkä suostu allekirjoittamaan, että se olisi ollut jotenkin surkea. Se olisi ollut toimiva, [Paavo Arhinmäen välihuuto] mutta tulimme siihen tulokseen, kun kävimme asiaa meidän valtiovarainministeriön veroeksperttien kanssa läpi, että tämä ennakkovero on toimivampi järjestely. Se on toimivampi, se on parempi. Valmistelu lähtee edelleen liikkeelle. Kerroin, että tulee lausuntokierros. Se laki valmistellaan huolellisesti, jotta saadaan paras mahdollinen loppu-tulos suomalaisten ihmisten ja veronmaksajien kannalta.

16.17 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin tämä prosessi on vähän ollut pitkäkö ja ei ole ihan mennyt niin kuin Strömsössä, täytyy näin myöntää. Mutta hallintarekisteriä ei tule Suomeen, se on aivan tosiaasia. Tällä hetkellä myös tämä tietojensaanti, automaattinen tietojenvaihto, verotietojen vaihto, auttaa tähän viranomaisjulkisuuteen. Ainoa ongelmahan tässä on yleisöjulkisuus, joiltain osiltaan se ei ole sillä vahvuudella, mitä Suomessa on tällä hetkellä näihin ulkomaisiin sijoituksiin. Mutta ei sekään ole rikollista. Hallintarekisterissä ovat ruotsalaiset, saksalaiset ja ranskalaisetkin yritykset edelleen. Suomessa on noin 130 pörssiyhtiötä, joiden puoleen tulee sijoituk-sia hallintarekistereitten kautta. Ovatko nämä kaikki rikollisia, jotka sitten Suomeen sijoit-tavat? Sitäkö te haette tässä?

Nyt sitten nämä ponnet. Nämä ovat aika pontevia ponsia, ja tässä valtiovarainministeri aikaisemmin vakuutti, että ne otetaan heti käyttöön. Onko todella näin, että ne otetaan heti käyttöön, ja voidaanko vielä lähdeveroon palata?

16.18 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ponnet tehdään siksi, että ne otetaan vakavasti, ja ne otetaan erityisen vakavasti. Tähän ve-rotukseen liittyvien muutosten osalta työ on käynnissä, kuten täällä olen todennut.

Vielä haluaisin sen sanoa, että kun annetaan kuvaa, että Suomessa olisi valtavasti veron-kiertoa ja pyritäisiin salaamaan — siis Suomi on kansainvälisissä vertailuissa huippumaa [Paavo Arhinmäen välihuuto] avoimuudessa ja veron maksamisen moraalissa — niin mi-nusta on väärin antaa sellainen kuva, että tämä olisi jotenkin veronkiertelyn huippumaita, päinvastoin. [Välihuutoja vasemmalta] Tämä lainsäädäntö, jota nyt ollaan tekemässä, ei Suomessa muuta tämän hetken olotilaa. Päinvastoin, me saamme, kuten kerroin, jatkossa EU-alueelta vielä enemmän tietoja Suomessa asuvien omistuksista, jotta me voimme niitä verottaa. Tilanne menee itse asiassa parempaan suuntaan, vaikkette sitä varmaan usko-kaan.

16.19 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän asian yti-messähän on tämä tietojensaanti verottajalle ja toisaalta myöskin yleisöjulkisuuden var-mistaminen. Kristillisdemokraatit on täällä jakanut pöydille lausuman, jossa me pyrimme nimenomaan juuri varmistamaan tämän yleisöjulkisuuden, ja toteamme siinä, että Suomes-sa verovelvollisten sijoittajien tai niiden käyttämien kotimaisten ja ulkomaisten säilyttäji-en on ilmoitettava näiden sijoittajien kotimaiset omistukset, mukaan lukien omistukset näi-den sijoittajien käyttämien sijoitusyhtiöiden kautta, julkiseen omistusrekisteriin ja että näin turvataan vähintään suoran omistuksen tasoinen omistustietojen julkisuus.

Olisin kysynyt valtiovarainministeriltä: eikö olisi hyvä edetä tämän kristillisdemokraat-tien esityksen mukaisesti? Tämä on selkeästi tiukempi kirjaus kuin tuossa valiokunnan

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

mietinnössä tämä niin sanottu 2. ponsilausuma on. Tietysti hallitukselle voi ylipäänsä antaa moitteet, että näitä lakeja ei ole lähdetty valmistelemaan sen vuoden aikana, [Paavo Arhinmäki: Juuri näin!] minkä nämä asiat olivat siellä talousvaliokunnassa levällänsä. Mutta voitaisiinko nyt edetä tähän yleisöjulkisuuden varmistamisen suuntaan KD:n esittämällä tavalla?

16.20 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Suomessa on täysin avoin järjestelmä tällä hetkellä ja myös jatkossa. Suomen järjestelmään ei tule muutoksia. Meillä on Arvopaperikeskuksen ylläpitämä arvo-osuustilijärjestelmä, joka on täysin avoin. Kaikki tiedot ovat sieltä saatavissa.

Mutta sitten tullaan juuri tähän pihviin, että kun me emme voi määrätä, miten Saksassa toimitaan, ja kun he toimivat siellä EU-lainsäädännön mukaisesti.

Mutta siinä mielessä huoli pois, että Suomessa säilyy hyvin avoin järjestelmä, jossa omistajatiedot ovat kaikkien saatavilla jatkossakin.

16.21 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän nämä viime päivien käänteet ovat osoittaneet ja oikeastaan olleet pienoiskoossa se koko kuva, miten hallitus on tätä hallintarekisteriä ajanut. Viime viikolla sanottiin, että lähdevero ratkaisee ongelmat, ja tällä viikolla sanottiin, että se ei millään tavalla käy. Nyt sanotaan, että tämä ennakonpidätys ratkaisee. Arvoisa valtiovarainministeri, sehän kohdistuu osinkoon, mutta kuten verotusneuvos Markku Hirvonen totesi eilen, omistusten salaaminen ei perustu osinkotuottojen hakuun, vaan hyötyä haetaan myyntivoitoista, joihin tällä järjestelmällä ei päästä kiinni. Eikä omistuksen salaaja halua välttää veroa vaan haluaa nimenomaan välttää yleisöjulkisuutta. Nyt on ihan sama, mikä se prosentti on, minkä te aiotte ennakkoon piddättää. Kysymys on siitä, että tämä laillistaa sen, että ulkomaisten hallintarekistereiden kautta omaisuutta voidaan piilottaa, mikä vaikeuttaa suomalaisten viranomaisten mahdollisuuksia selvittää esimerkiksi rahanpesu- ja sisäpiiririkoksia. Ensi viikolla ratkaistaan, [Puhemies koputtaa] tuleeko Suomeen mahdolliseksi omistusten piilottaminen ulkomaille, ja sen ratkaisevat perussuomalaiset. [Puhemies: Kysymykseen!] Voitteko antaa hallituspuolueiden edustajille vapaat kädet tässä äänestyksessä?

16.22 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon, että edustaja Lindtman lukisi myöskin ne valtiovarainministeriön virkamiesten lukemattomat muistiot, [Toimi Kankaanniemi: Juuri näin! — Mika Niikko: Juuri niin!] jotka kertovat sen, että suomalainen ei voi piilottaa Suomeen omaa omistustaan ja myöskin jos Suomessa asuva käyttää ulkolaista hallintarekisteriä, niin me saamme ne tiedot, me saamme ne verotuksen piiriin. Jos tehdään kauppvoja, niin siitä huolimatta hallintarekisterin ylläpitäjällä ulkomailla on tämä kaikki tieto, ja viime kädessä sieltä saadaan kaikki Suomeen kuuluva verotuksen piiriin. Jos jättää sen omistajatiedon kertomatta, silloin se on sen erittäin korkean 50 prosentin veron piirissä. Toivon, että myöskin meidän omien valtiovarainministeriön asiantuntijoiden virkavastuulla tekemille selvityksille annetaan arvoa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.2. Suullinen kysymys nettiäänestyksestä (Olli-Poika Parviainen vihr)

Suullinen kysymys SKT 71/2017 vp

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Olli-Poika Parviainen.

Keskustelu

16.23 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Me olemme todistaneet netin kautta tapahtuvia yrityksiä vaikuttaa vaaleihin, sähköposteihin murtautumista ja suoranaista kybersodankäyntiä monissa maissa. Esimerkiksi Yhdysvaltojen presidentinvaaliin tämä saattoi vaikuttaa, ja Ranskassakin yritettiin. Suomessa on aikaisemmin murtauduttu muun muassa ulkoministeriön tietoihin. Nettiuhat ovat moninaisia, ja on vakava asia, että demokratiaa yritetään heikentää muun muassa varastamalla yksityisiä sähköposteja ja levittämällä valeuutisia.

Suomihan ei ole saareke. Meidänkin vaalimme ja päättäjämme voivat joutua häirinnän ja ulkovaltojen vaikuttamisen kohteeksi. Erityisen haavoittuvaisia ovat sähköiset äänestykset. Siksi Euroopassa innostus sähköisiin äänestyksiin onkin lopahtanut. Suomessa hallitus on esittänyt nettiäänestyksiä ja sähköisen äänestyksen ulottamista kaikkiin vaaleihin perinteisen äänestämisen rinnalle. Kysynkin uudelta oikeusministeriltämme, oikeusministeri Häkkäseltä: Miten me vastaamme näihin uhkiin, ja pitääkö teidän mielestänne sähköisen äänestämisen käyttöönottoa vaaleissa edelleen edistää? Oletteko muuttaneet hallituksessa kantaanne?

16.24 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nettiäänestämisen on yksi keskeisimpiä kysymyksiä joka maassa tällä hetkellä demokratian ja erityisesti tämän verkossa tapahtuvan vaikuttamisen kannalta. Nyt Suomessa mietitään samaan aikaan kahta asiaa: toinen on se, miten saadaan yhä useammat ihmiset, erityisesti nuoret, osallistumaan vaikuttamiseen, ja toinen on se, miten vaalien luotettavuus pystytään takaamaan, 100-prosenttinen luotettavuus, tällaisessa tilanteessa, missä yhä useammat merkit tavallaan viittaavat siihen, että jopa vieraiden valtioiden toimintaa liittyy vaaleihin. Kuinka pystytään yhdistämään nämä kaksi virtausta niin, että ihmiset eivät vieraannu demokratiasta mutta toisaalta vaalien luotettavuus voidaan turvata? Minä mielenkiinnolla katson nyt loppuun asti nettiäänestykseen liittyvät selvitykset ja erilaisia tutkijoiden kommentteja ja muuta, mutta jos ei kyetä luotettavasti takaamaan vaalien järjestämistä sähköisesti, niin silloin suhtaudun aika kielteisesti tähän hankkeeseen.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.25 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos oikeusministerille selvästä vastauksesta. Toivottavasti analysoitte riskit tarkasti.

Kaikki haasteemme eivät kuitenkaan tule ulkopuolelta, ja osa on myös teknisiä. Laajenan hiukan perspektiiviä Suomen ja suomalaisten kokonaisturvallisuuteen, sillä tietojärjestelmät voivat olla yhtä tärkeitä kuin vaikkapa sähköverkko tai puhdas vesi. Esimerkki tällaisesta uuden ajan tietojärjestelmäinfrastruktuurista löytyy vaikkapa sosiaali- ja terveyspalvelujen tulevasta tietojärjestelmäuudistuksesta. Monet asiantuntijatkin ovat sitä mieltä, että sote ei toimi eikä voi toteutua, jos tietojärjestelmät eivät toimi. Järjestelmien saumaton

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

toimivuus on turvattava. Nämä järjestelmät eivät voi olla myöskään keskeneräisiä, kun sote tulee voimaan.

Hallitus on puoliväliriihessään luvannut rahoitusta soten tietojärjestelmien kehittämiseksi, mutta aika on kortilla. Siksi kysynkin hallitukselta: miten varmistetaan tärkeimpien tietojärjestelmien toimivuus ja esimerkiksi tulevien soten tietojärjestelmien saumaton toiminta heti uudistuksen tultua voimaan?

16.27 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tietoturvallisuuden ja itse kunkin tietojen sellainen käyttäminen, että se on rikollista tai tietoja käytetään johonkin toiseen tarkoitukseen kuin terveyspalveluun, meidän pitää kaikin keinoin pystyä estämään.

Toisekseen, meillä on useampi lainsäädäntöhanke menossa koko tämän sote-muutoksen osalta, ja tietojärjestelmiin ja tietoturvallisuuteen liittyvä lainsäädäntö on yksi osa sitä työtä, jota tehdään.

Sitten tämä puoliväliriihen työ. Tietojärjestelmiin panostamiseen on resursoitu kehyskaudella, 4 vuoden aikana, miljardi euroa. Seuraavat konkreettiset toimenpiteet valmistelun osalta näiltä osin hallitus tekee kesäkuussa. Hallituksella on oma roolinsa tässä, muun muassa lainsäädännön kautta varmistaa se, että tietoturva taataan.

16.28 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyberturvallisuus on tosiaan keskeinen osa kansallista turvallisuutta, ja Suomen kyberturvallisuusstrategian mukaan kansallista kyberpuolustusta koordinoi valtioneuvosto, vaikka kyberkriisissä on käsitettävä eri ministeriöiden ja viranomaisten toimintaa erittäin lyhyellä varoitusaajalla. Ei ihme, että kyberstrategian uusimman toimeenpano-ohjelman ensimmäisenä toimenpiteenä on nimenomaan strategisen johtajuuden määrittely.

Pelkkä strateginen johtajuus ei kuitenkaan riitä. Myös operatiivisten komentoketjujen on oltava kristallinkirkkaita. Siksi kysynkin: Miten nopeasti valtioneuvosto pystyisi koordinoimaan Suomen kyberpuolustuksen, jos Suomi joutuisi samanlaisen hyökkäyksen kohteeksi kuin Viro yllättäin vuonna 2007 tai Ukraina yllättäin jouluna 2015? Riittävätkö tietoverkkojen käytännön turvallisuudesta vastaavan Viestintäviraston Cert-toiminnon resurssit tällaisen kriisitilanteen tarpeisiin?

16.29 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten olemme aikaisemmin täällä salissa myöskin edustajan kanssa käyneet keskustelua, Viestintäviraston Havaro-keskus on ajoittain tiukalla resursoinnilla liikkeellä. Mutta puoliväliriihen yhteydessä olemme sopineet osana sisäistä turvallisuutta, että lisäämme Viestintävirastoon nimenomaan Kyberturvallisuuskeskuksen mahdollisuuksia lisätä resursseja 2 miljoonan rahoituksella seuraavan neljän vuoden ajan. Eli tältä osin pyrimme siihen, että meillä on paremmat valmiudet vastata tähän resurssikysymykseen ja etenkin huolehtia nimenomaan elinkeinoelämän ja huoltovarmuuden näkökulmasta kriittisten yhtiöiden kyvystä toimia sellaisessa tilanteessa, jossa kyberturvallisuuden kannalta on uhkatilanteita.

16.30 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyberturvallisuudesta tässä on puhuttu mutta myös äänestämisestä. Ministeri Häkkänen toi esille, että yksi syy, miksi sähköistä äänestämistä selvitetään, on nuorten aktivoiminen ja äänes-

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

tysaktiivisuuden parantaminen. Äänestämisen pitää olla helppoa. Äänestyspaikkoja täytyy viedä sinne, missä ihmiset ovat — oppilaitoksiin, marketeille, matkakakeskuksiin ja niin pois päin — ja myös oppilaitoksissa ja kouluissa täytyy jakaa lapsille ja nuorille tietoa politiikasta ja yhteiskunnallisista asioista.

Jos oikein ymmärsin, niin Porvoossa Tulevaisuuden valtiopäivillä, pääministeri Sipilä mutta myös valtiovarainministeri Orpo, suhtauduutte myönteisesti äänestysiän alentamiseen 16 vuoteen kuntavaaleissa. Kysyisin: millä tavalla hallitus on tässä asiassa etenemässä?

16.31 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa tänä aamuna tästä asiasta keskusteltiin, ja olisi luonnollista, että tämä lähtee, niin kuin monet tällaiset asiat, puoluesihteerien muodostamasta parlamentaarisesta ryhmästä. Siellä käydään tästä perusteellinen keskustelu ja tuodaan sitten yhteinen esitys tänne pöytään. Tällainen keskustelu näitten muiden asioiden yhteydessä on nyt mahdollista ja tarkoitus käynnistää.

16.31 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nettiäänestys tuntuu varmasti hyvin mukavalta asialta ja helpolta keinolta lisätä äänestysaktiivisuutta, mutta kun verrataan esimerkiksi Viroon, joka on siis maailman ainoa maa, jossa jokaisissa vaaleissa voi äänestää netissä, niin sielläkään äänestysaktiivisuus ei ole juurikaan noussut eikä nettiäänestys myöskään ole lisännyt mitenkään merkittävästi nuorten aktiivisuutta yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Mutta tässä tilanteessa, kun puhutaan nettiäänestyksestä, on hyvä myös katsoa tämä kansainvälinen kehitys, jossa muut maat ovat tällä hetkellä vetämässä takaisinpäin omia nettiäänestyskäytäntöjään niin Ranskassa kuin Hollannissa — mutta täällä Suomessa hallitus nyt vie eteenpäin tätä selvitystä. Olisinkin nyt kysynyt vielä oikeusministeriltä: ymmärsinkö oikein, että jos ja kun asiantuntijat tulevat siihen johtopäätökseen, että nettiäänestykseen ei ole syytä siirtyä, useista ongelmista johtuen, niin hallitus sitä ei todella ole tekemässä?

16.32 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selvitykset käynnistetään sen takia, että tiedetään, onko kyllä- vai ei-vastaus. En lähde tässä vielä spekuloidaan sitä, että jos ja kun jotain tapahtuu, mutta varmasti kaikki tässä salissa tunnistavat ne isot vaaratekijät demokraattisen järjestelmän uskottavuudelle, esimerkiksi jos sellaisia tietoja alkaisi Suomesta valua ulkomaille tai meidän omille kansalaisille, että vaikkapa vieras valtio on pystynyt vaikuttamaan meidän vaalien laskentaan tai lopputulokseen, tai joitain muita samanlaisia uutisia, joita nyt on eri maista liikkeellä. Tämä täytyy tietysti nyt tarkkaan katsoa tutkijoiden ja muiden kanssa, kyettäisiinkö rakentamaan sellaista järjestelmää, jossa aivan täysin varmasti voidaan sulkea pois tällainen menettely, koska sillä, että lähdetään hakemaan äänestysprosentin nostoa tällaisella uuden teknologian hyödyntämisellä, samaan aikaan vaikka vaarantaen äänestyksen luotettavuuden, voi olla aika kallis hinta.

16.33 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täydentäisin vielä oikeusministerin vastausta sillä tavalla, että viime vaalikaudellahan oli jo tämä ensimmäinen työryhmä ja siellä ajateltiin sillä tavalla, että tätä nettiää-

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

nestämistä voisi kokeilla ehkä ensimmäisen kerran kunnallisissa, tämmöisissä neuvoa-antavissa äänestyksissä. Se on varmaan niin, että niitä töitä, mitä se edellinen työryhmä jo teki, voidaan yhdessä arvioida. Mutta se on aivan totta, että Norja ja monet muut maat ovat ottaneet näistä viime kuukausien kansainvälisistä tapahtumista takapakkia, ja sen totean Viron osalta, että Viro on tehnyt sitä kyllä kymmenen vuotta, mutta hekään eivät äänestä netin kautta äänestyspäivänä, että se on vain ja ainoastaan ennakkoäänestyksessä käytössä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.3. Suullinen kysymys sosiaalietuuksien tasosta (Aino-Kaisa Pekonen vas)

Suullinen kysymys SKT 72/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Pekonen.

Keskustelu

16.34 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Tällä viikolla olemme jälleen saaneet lukea, kuinka Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea on todennut sosiaalietuuksien vähimmäistason riittämättömäksi Suomessa. Komitea tarkasteli vuoden 2014 työmarkkinatuen tasoa sekä vuonna 2013 maksetun asumistuen keskimääräistä tasoa verrattuna suomalaisten keskituloon. Komitea totesi, että perusturvan vähimmäistaso Suomessa on liian matala kattaakseen tuensaajan perustarpeet.

Hallitus on mennyt toistuvasti itse keksityn EU-pakon taakse, esimerkkinä Metsähallituksen yhtiöittäminen tai hallintarekisteri. Mutta tällainen asia, mistä toistuvasti tulee virallista nootia, ei hetkauta teitä yhtään. Arvoisa ministeri, miten Suomen hallitus aikoo toimia, jotta Suomi täyttäisi kansainvälisiä ihmisoikeusvelvoitteitaan Euroopan sosiaalisen peruskirjan edellyttämällä tavalla?

16.35 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä asiassa, kantelussa, ulkoasiainministeriö toimii Suomen valtion asiamiehenä ja valmistelee sitten toimivaltaiselta ministeriöltä lausunnon. Asiaa käsitellään parhailaan myös Euroopan neuvoston ministerikomiteassa, jossa Suomi pitää esillä näkemyksiään.

Tässä on tilanne, jossa on laskentaperuste sillä tavalla erilainen, että rahaetuuksien lisäksi Suomessa on kaikkien käytettävissä olevia julkisia palveluita, jotka ovat maksuttomia tai joihin myönnetään maksuhelpotuksia. Eli tosiasiaa toimeentulo ja sen tuki muodostuu yksittäisen henkilön kokonaistilanteen pohjalta.

Tämä komitea on arvostellut myös muiden maiden, peruskirjan osapuolten, ja Pohjoismaiden perusturvan riittävyyttä, ja myös Norja Pohjoismaista on vedonnut toimeentulotuen yksilöllisyyteen ja siihen, että toimeentulo on kokonaisuuksien summa.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

16.37 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuulostaa siltä, että hallitus ajattelee, että meillä ei ole mitään todellista ongelmaa. Mutta tällä viikolla on myös uutisoitu siitä, kuinka perusturvan varassa elävien määrä Suomessa on kasvussa. Peruspäivärahan ja työmarkkinatuen varassa eläviä on nyt jopa enemmän kuin 90-luvun laman pahimpina vuosina. Hallituksen suunnittelema aktiivimalli tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että tästä jo valmiiksi liian matalasta työttömyysturvasta leikattaisiin edelleen lisää. Minä haluan nyt kysyä teiltä, arvoisa hallitus, hyvä ministeri: Miksi te leikkaatte kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta? Miten perusturvan varassa eläviltä ihmisiltä leikkaaminen parantaa tämän maan taloutta? Tämä ei todellakaan ole oikea suunta.

16.37 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niiltä osin kuin kysymys koski tätä aktiivimallia, varmaan voi sitten myös ministeri Lindström täydentää, mutta tämä on osa laajempaa kokonaisuutta. Tämä on myös tehty työllistymisen edellytysten parantamiseksi. Tietenkään tämä aktiivimalli ei koske kaikkia suomalaisia, jotka ovat etuuskien varassa. [Välihuutoja vasemmalta] Haluan korostaa myös sitä, että hallitus varmasti seuraa tilannetta niiltä osin kuin puhutaan kaikkein köyhimmistä, pienituloisimmista. Meillä on työryhmiä, meillä on esimerkiksi Juho Saaren eriarvoistumista tarkasteleva työryhmä. Meillä on hallituksen kärkihankkeita, jotka nimenomaan kohdistuvat ja yrittävät löytää parannuksia näiden kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilanteeseen.

16.38 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kyselytunnillakin käytiin läpi tätä pitkäaikaistyöttömyyden ongelmaa, ja aivan syystä. Viime työllisyyskatsauksen mukaan on totta, että pitkäaikaistyöttömien määrä on vähentynyt, mutta yli kaksi vuotta työttömänä olleiden määrä on päinvastoin lisääntynyt koko ajan.

On syytä muistaa se, että henkilön ei tarvitse olla pitkäaikaistyötön pudotakseen ansiosidonnaiselta turvalta työmarkkinatuella — sehän tarkoittaa aika monessa tapauksessa sitä, että työtön on puolittanut tulonsa. On olemassa myöskin mekanismi niin, että kun henkilön ansiosidonnaisen määrittely menee uusiksi, kun työssäoloehto täyttyy, niin tämä ansiosidonnainen lasketaan niiden tulojen perusteella ja jos se tulo on pätkätyötä tai osa-aikatyötä, niin se alenema on hyvin tuntuva. Eli ansiosidonnaisella olevien ja peruspäivärahalla elävien ero kaventuu koko ajan. Onko työministeriö valmis ottamaan erityishuomioon nämä silpputyötä tekevät pätkätyöläiset, osa-aikatyöllistetyt?

16.40 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Mustajärven kysymys on aivan aiheellinen, ja totta kai tämä tämmöinen pirstaloituminen, mihin viittasitte, on vakava kysymys. Ansiosidonnaisen ja toisaalta sitten perusturvan, peruspäivärahan, eron kaventuminen on tietysti huolestuttava ilmiö ja aika lisääntyvä.

Tämä pitkäaikaistyöttömyys: Me olemme saaneet sen katkaistua, ettei vuoden pitkäaikaistyöttömänä olleita tule enää lisää. Mutta ongelma on se, että niiden määrä, jotka ovat olleet vielä pidempään eli kaksi vuotta työttömänä, kasvaa. Muutos ei tapahdu ihan hetkessä, mutta uskon siihen, että näillä toimenpiteillä, mitä hallitus on tehnyt ja tekemässä, me pääsemme tähän pitkäaikaistyöttömyyteenkin vaikuttamaan ja niillä uusilla työkaluilla, joita hyväksyttiin puoliväliriihessä, varmaan pystytään tähän puuttumaan. Viittaa esimerkiksi palkkatukeen, sitä kohdennetaan ennen kaikkea yrityksiin ja vaikeasti työllistyviin.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

Ja pitää vielä muistaa sekin, että harvoin pitkäaikaistyötön on pelkästään työtön, hänellä on muitakin ongelmia.

16.41 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedämme hyvin, että kouluttamattomuudella ja köyhyydellä on taipumus periytyä, ja yksi hyvinvointiyhteiskunnan keskeisistä periaatteista on ollut se, että olemme ajatelleet, että nuorella pitäisi olla mahdollisuus opiskella varattomuuden tai perhetaustan sitä estämättä. Nyt kuitenkin huhtikuussa Kela on tehnyt sellaisen linjauksen, että varattoman perheen nuorella ei olisi enää oikeutta saada toimeentulotukea lukio-opintojen rahoittamiseen. Kela on antanut sellaisen linjauksen, jossa todetaan, että varattoman perheen nuoren pitää ensin hakea opintolainaa ja jos ei se riitä, niin sitten voi hakea toimeentulotukea, ja että tämä opintolaina otetaan tulona huomioon, mikä tarkoittaa sitä, että köyhän perheen nuorella ei ole mahdollisuutta saada myöskään asumistukea. Tämä tarkoittaa sitä, että jatkossa köyhistä perheistä ei juuri lukiopoluille todennäköisesti lähdetä, tai se tarkoittaa sitä, että jos löytyy sellaisia harvinaisen voimakkaita [Puhemies koputtaa] ja rohkeita nuoria, [Puhemies: Kysymykseen, edustaja!] jotka taustasta riippumatta pystyvät lähtemään opintotielle lukioon, niin he valmistuvat lukiosta velkaisina. [Puhemies: Nyt kysymys, edustaja!] Onko hallitus tietoinen tästä Kelan linjauksesta, ja mitä aiotte tehdä sille, että tästedes myös lukioon mennään... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä]

16.42 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä kysymystä on käsitelty aiemminkin täällä kyselytunnilla, ja hallitus on tästä tietoinen. Olemme silloinkin vastanneet näin, että olemme tietoisia ja vuoropuhelua Kelan kanssa on käyty ja sitä jatketaan näitten soveltamisohjeitten osalta.

16.42 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on todellakin heikentänyt perusturvaa, ja valitettavasti tietoomme on tullut, että jatkossakin hallitus tulee tuomaan uusia lakiesityksiä ja leikkureita, joilla hallitus edelleen heikentää pienituloisten ja köyhien ihmisten toimeentuloa. Se tulee myös sitomaan ihmiset entistä enemmän toimeentulotuen piiriin ja pakottamaan ihmiset pysyvästi toimeentulotuen piiriin, koska perusturva tulee niin matalaksi, että ihmiset eivät enää selviä ilman toimeentulotukea. Tämän lisäksi hallitus valmistelee myös asumistukeen liittyviä heikennyksiä sekä lisäksi myös toimeentulotukilainsäädäntöön esityksiä, joissa asumiseen liittyviä kustannuksia ei enää tulevaisuudessa huomioida.

Arvoisa puhemies! Kysyisin nyt ministeri Mattilalta: Kuinka tässä yhtälössä — asumistuen uudistuksessa ja siihen liittyvissä leikkauksissa ja toimeentulotukeen liittyvissä uudistuksissa, joissa ei enää tulevaisuudessa huomioida asumistuen kustannuksia — hallitus aikoo koota tämän kokonaisuuden? Miten asumiseen liittyvät kustannukset ja... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Mattila. — Anteeksi, ministeri Rehula.

16.44 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun meillä on muitakin kertoa kuin tuo, minkä te omalla värikkäällä tyyliillänne kuvasitte, mitä tähän ollaan tekemässä, niin se varmasti kerrotaan julkisuuteen, niin kuin tähänkin asti — huolehtien jatkossakin siitä, että jokainen asuu katto pään päällä,

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

huolehtien siitä, että vähimmäisturva, viime kädessä toimeentulotuki, on sen tasoinen, että arjesta tulee selviytymään.

Meillä on hallituksen kirjaama 30 miljoonan euron asumistukeen liittyvä toimenpide. Näiltä osin yksityiskohdat vaativat valmistelun, joka on ministeriössä työn alla. Tämä on sitten budjettiriihen vaihe, ja eduskuntaan asia tuodaan ensi syksynä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.4. Suullinen kysymys nuorisojärjestöjen tukimekanismeista (Stefan Wallin r)

Suullinen kysymys SKT 73/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Stefan Wallin.

Keskustelu

16.45 Stefan Wallin r: Arvoisa puhemies! Arvoisa kulttuuri- ja nuorisoministeri Terho, sanoitte heti nimityksenne jälkeen viime perjantaina, että teidän tehtäviinne kuuluu nyt "korjata poliittisten nuorisojärjestöjen tällä hetkellä epätasaiset tukimekanismit". Mutta mitkä nämä tämänhetkiset tukimekanismit sitten ovat? Suora lainaus nuorisolaista: "Valtakunnallisen nuorisoalan järjestön valtionavustuksen määrää harkittaessa otetaan huomioon järjestön taloudenhoito sekä järjestön toiminnan valtakunnallisuus, laatu, laajuus ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Valtionavustuksen määrää harkittaessa otetaan lisäksi huomioon, miten järjestö toiminnassaan edistää yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja osallisuutta. Avustettavan toiminnan on oltava yleishyödyllistä." Arvoisa nuorisasioista vastaava ministeri Terho, mikä näistä avustuskriteereistä on teidän mielestänne tällä hetkellä väärä, ylimääräinen, puutteellinen tai muulla tavalla sellainen, että se aiheuttaa sitä epätasaisuutta, mitä paheksutte?

16.46 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset sympaattiselle edustajalle tästä kysymyksestä. Lainauksenne olivat aivan oikeita.

Meillä on tällä hetkellä tilanne, missä näiden sinänsä asiallisten kriteerien kautta saavutetaan kuitenkin epätasainen lopputulos suhteessa siihen, mikä on järjestöjen toimeliaisuus, mitkä ovat niiden taustaresurssit, mikä on niiden puolue, ja meidän täytyy katsoa tasapuoliselta pohjalta, että riippumatta siitä, mikä puolue milloinkin on hallituksessa tai minkä ministeri miehittää tätä paikkaa, kaikki voivat oikeudenmukaisesti luottaa siihen, että tuet ovat tasaisia ympäri ja yli vaalikausien. Näin tulen tekemään — ottamatta vielä kantaa siihen, mitkä tarkalleen ovat ne kriteerit, joita täytyy yksityiskohtaisesti muuttaa, tai onko mahdollista korjata järjestelmää ilman tätä toimenpidettä.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

16.47 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tarvitse olla salapoliisi, jotta ymmärtäisi, että tavoitteena on muuttaa tukimekanismeja sillä tavalla, että ne suosisivat perussuomalaista nuorisjärjestöä nykyistä enemmän. [Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä] Ja kieltämättä Perussuomalaiset Nuoret on hyvinkin näkyvä järjestö. Viime vuodenvaihteessa järjestö kunnostautui videotempauksella, jossa se puki alastoman entisen puheenjohtajansa vaippaan ja piiskasi häntä Helsingin tuomiokirkon rappusilla, tämä protestina pakollista kouluruotsia vastaan. [Välihuutoja] Tämän kampanjan nimi oli Tuskien taival. Arvoisa nuorisoministeri Terho, mikä näistä äsken mainituista valtioneuvoston kriteereistä tukee teidän mielestänne parhaiten sitä arvomaailmaa, jota tämä vaippa- ja raippatempu edustaa?

16.47 **Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajan lohdutukseksi voin kertoa, että tempaus tuskin oli kovin kallis nuorisjärjestölle, eikä kysymys nyt ole siitä. [Naurua] Kysymys on siitä, että me pystymme laajassa kuvassa luottamaan siihen, että tuet ovat tasapuolisia meille kaikille kielijä ja muista poliittisista näkemyseroista riippumatta. [Li Andersson: Siinähan se oli!] Jos puhumme pakkoruotsista sinänsä, jos haluatte kiinnittää nimenomaan siihen huomiota, niin totta kai jokaisella nuorisjärjestöllä on oikeus ottaa tähän kanta, eikä se vaikuta tuokiin millään tapaa suuntaan tai toiseen. [Välihuutoja]

16.48 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen kulttuuriministerinä jakanut näitä nuorisavustuksia ja poliittisten nuorisjärjestöjen osalta joka kerta sen summan, mitä avustustoimikunta ja virkamiehet ovat esittäneet, eli niissä ei ole ollut poliittista harkintaa ylöspäin. Mutta se, mikä on oleellinen kysymys, on, että nuorisjärjestöjä on tähän asti, myös poliittisia, tuettu nuorisolain puitteissa toiminnan laajuuden, jäsenistön aktiivisuuden kautta ja toiminnan kautta. Tämä on johtanut tietenkin siihen, että kun sellaisilla järjestöillä, kuten vaikkapa partiolaiset tai Keskustanuoret, jotka ovat toimineet vuosikymmeniä, on enemmän toimintaa, niin uusilla järjestöillä on vaikeuksia päästä samalle tasolle. Onko nyt kysymys siitä, että te haluatte muuttaa tätä järjestelmää niin, että enää ei tueta järjestöjä toiminnan vuoksi vaan sen vuoksi, mikä niiden poliittinen tausta on? Ja kysymys on silloin siitä, onko tämä enää nuorisotoiminnan tukemista vai poliittisen toiminnan tukemista.

16.49 **Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hyvin perillä, että edustaja Arhinmäki on näitä jakanut aikaisemmin, ja juuri sen takia olen nyt tässä tekemässä tarvittavia tarkistuksia, jos niihin on syytä. Mutta te itse puhuitte omituisesti jostain poliittisesta muutoksesta, koska minähän juuri totesin edelliselle kysyjälle, että missään nimessä poliittinen suuntaus tai mielipide ei tule vaikuttamaan siihen tuen määrään, joten huolenne tässä suhteessa on turha. Se on tietysti hyvä kysymys, onko järkevä kriteeri se, kuinka paljon on saanut edellisenä vuonna rahoitusta [Paavo Arhinmäki: Ei se ole kriteeri!] ja sitä kautta pystyy tekemään toiminnallisuutta — onko se ikään kuin automaattinen, tällainen, voiko sanoa, itsestään liikkuja, joka sitten pitää yllä sitä tukitasoa. Mutta tulen ottamaan tähän myöhemmin yksityiskohdaisesti kantaa. Voitte luottaa siihen, että en anna poliittisten mielipiteitteni millään tapaa vaikuttaa siihen, millainen kriteeristö syntyy.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

16.50 **Simon Elo ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä edustaja Arhinmäki esiintyi hyvin moraalisenä, niin nimenomaan hänen kaudellaan, kun hän oli opetus- ja kulttuuriministeri, Perussuomalaiset Nuoret voitti valituksen korkeimmassa hallinto-oikeudessa [Eduskunnasta: Oho!] siltä pohjalta tukipäätöksessä, jonka hän oli allekirjoittanut. KHO katsoi, että se rikkoi meidän sanan- ja mielipiteenvapautta siltä osin, että oltiin poliittisin perustein annettu vähemmän tukea kuin olisi oikein ollut. Hienoa, että ministeri haluaa tämän korjata.

Kyllä tämä järjestelmä on mennyt pitkälti vanhojen puolueiden ehdoilla, ja kyllä uskon, että kansakin tukee sitä, että sellainen järjestelmä murretaan. Mutta kysyn tässä vaikeassa taloustilanteessa ministeriltä: oletteko valmis myös harkitsemaan poliittisten nuorisojärjestöjen tukien tasoa tänä vaikeana taloudellisena aikana?

16.51 **Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä en ota suoraa kantaa siihen, mikä tukien taso on järkevä, mutta se lienee selvää, että kun tukia muutetaan, niiden yhteissummaa tuskin pystytään korottamaan, koska ajat ovat todellakin kovat, joten meidän täytyy pystyä toimimaan nykyisen rahoituskehyn puitteissa.

Puhemies Maria Lohela: Kyselytunnilla ei esitetä vastauspuheenvuoroja, joten, edustaja Arhinmäki, toivon, että esitätte kysymyksen.

16.51 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Korkein hallinto-oikeus ei ole koskaan ollut sitä mieltä, että tukien tasoja olisi pitänyt muuttaa sen vuoksi, että ne olisi väärin jaettu. Näin ei ole korkein hallinto-oikeus päättänyt. Kysymys on siitä, että kun Perussuomalaiset puolueena kasvoi, niin se ei tarkoittanut sitä, että samaan aikaan nuorisojärjestön toiminta kasvoi. Kysymys on ollut siitä, että kun esimerkiksi Keskusta 2011 hävisi vaalit roimasti ja Keskustanuoret on ollut erittäin aktiivinen vuosikymmeniä, niin olisiko silloin Keskustanuorten rahoitus pitänyt romahduttaa. Ei tietenkään, koska kysymys on nuorisotoiminnan rahoittamisesta.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu osoittaa sen, mitä perussuomalaiset hakevat tällä. He eivät ole tyytyväisiä järjestelmään, jossa nuorisotoiminta on se, jota rahoitetaan nuorisorahoilla, vaan halutaan poliittisia kantoja rahoittaa. [Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä] Mutta kysymykseni on, kun te sanoitte, että rahaa ei tule lisää tässä tilanteessa: tiesittekö, että nuorisojärjestöjen rahat rahoitetaan [Puhemies koputtaa] veikkausvoittovaroista ja nämä rahat ovat kiinni siitä, kuinka paljon ihmiset pelaavat veikkauspelejä?

16.53 **Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa edustaja, totesin jo moneen kertaan, että poliittinen kanta ei tule vaikuttamaan tähän tulevaan tai nykyiseen jakojärjestelmään, jos sitä jotenkin muutan tai tarkastan. Mitä tulee rahamäärään, sanoin ja tarkoitin sitä, että minulla ei ole aikomusta lisätä sitä määrää.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.5. Suullinen kysymys lapsen edusta huoltajuuskiistoissa (Petri Honkonen kesk)

Suullinen kysymys SKT 74/2017 vp

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Honkonen.

Keskustelu

16.53 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vuosittain vanhempien ero koskettaa arviolta 30 000:ta lasta. Huoltajuusriitoja on oikeudessa noin 2 000 vuosittain. Esimerkiksi vuonna 2015 tehtiin yli 40 000 sopimusta lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta. Jokainen riita lapsen arjesta ja asumisesta on kriisi kaikille osapuolille. Liian usein eroriidat kärjistyvät vieraannuttamiseksi. Siinä lapsen kanssa asuva vanhempi voi manipuloida lasta ja yrittää vaikeuttaa lapsen ja toisen vanhemman suhteen ylläpitoa. Vieraannuttaminen on useiden tutkimusten mukaan äärimmäisen vahingollista lapsen kehitykselle. Lapsen etua ei tällä hetkellä korosteta huoltajuuskiistojen oikeudenkäyntiprosesseissa tarpeeksi. Meillä ei ole olemassa puolueetonta lapsen oikeuksien edistäjää tuomioistuimissa. Ainoastaan riitelevillä vanhemmilla on omat juristit. Hallitusohjelmassa on kirjaus, että lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskeva lainsäädäntö uudistetaan. Kysyisin asianosaiselta ministeriltä: missä vaiheessa lakihankkeen valmistelu on, ja mitkä ovat sen keskeisimmät keinot estää tämäntapainen toiminta?

16.54 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapsen etu ohjaa perhepoliittista ja lapsiin liittyvää lainsäädäntöä. Lapsen huoltoon ja tapaamiseen liittyvät ongelmat ovat olleet tiedossa jo vuosikausia tässä maassa. Nyt oikeusministeriö on lähtenyt liikkeelle hallitusneuvotteluissa tehdyn kirjauksen pohjalta ja tehnyt selvitystä näistä ongelmista, järjestänyt verkkokeskusteluja ja kartoittanut yksittäisten ihmisten näkökulmia aika konkreettisestikin tässä hankkeessa. Nyt on työryhmä valmistelussa mietintöä tästä asiasta, kuinka pystytään puuttumaan erityisesti näihin tapaamisoikeuteen liittyviin ongelmiin, ja elokuun loppuun mennessä on työryhmä luovuttamassa mietinnön. Minulla on aikomus nyt kevään aikana käydä myös eduskuntapuolueiden edustajien kanssa tästä keskustelua jo vähän valmiiksi pohjalle, ja sitten sen jälkeen, kun elokuun lopussa työryhmä luovuttaa mietinnön, katsotaan vähän yhdessä laajemmalla rintamalla, miten asiassa edetään.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.55 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministeri Häkkäselä hyvää vastauksesta. Todellakin tämä asia on hallitusohjelmassa, ja tähän liittyen viime vaalikaudella tehtiin kaksi eduskunta-aloitetta, perussuomalaisen edustajakollegan aloite ja oma aloitteeni. Toinen koski vieraannuttamista, toinen koski tapaamisoikeussopimusten noudattamatta jättämistä. Vielä toivoisin tarkennusta tähän tapaamisoikeussopimusten noudattamis- tai noudattamattajättämiskysymykseen ja että siihen kiinnitettäisiin erityistä huomiota. Kysynkin tässä yhteydessä: onko siltä osin valmistelussa tämä puoli noussut esiin, ja miten siihen aiotte suhtautua?

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

16.56 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kysymys, mitä edustaja Kiuru esitti, on ollut tietojeni mukaan esillä, mutta nyt vasta, kun työryhmän työ alkaa loppua kohti kääntymään, sitten nähdään tarkemmin, mikä se kokonaisuus siinä on. Nyt sitten on tarkoitus tosiaan kevään aikana käydä pohjakeskustelu eduskuntapuolueiden edustajien kanssa siitä, onko nyt riittävästi huomioitu tässä työryhmän pohjavalmistelussa kaikki nämä kipupisteet, jotka huolto- ja tapaamislainsäädännön uudistamistarpeissa on aiemmin jo havaittu. Sen jälkeen kun mietintö on valmis, katsotaan, onko tulos sen näköistä, että näihin kaikkiin ongelmiin saadaan sitä kautta vastaus.

16.57 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella hienoa kuulla, että ministeri Häkkänen on tähän aiheeseen perehtynyt.

Hallitusohjelmassa kaksi vuotta sitten, kun sitä sorvattiin, päätettiin tosiaan uudistaa tätä lakia lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta. Sen yhteydessä sovittiin, että avio- tai avoeron yhteydessä lapsella säilyisi oikeus pitää yhteyttä molempiin vanhempiin eli sekä äitiin että isään. Tällä hetkellä tilanne on aika huono: Yhä useampi lapsi joutuu vanhempien eron kohdalla tilanteeseen, jossa yhteys toiseen vanhempaan katkeaa joko osittain tai kokonaan. Selvästi useammin katkeaa nimenomaan lapsen yhteys isään ja samalla muuten myös isän puoleisiin sukulaisiin, täteihin, setiin, serkkuihin ja niinpäin pois, mummot ja vaarit mukaan lukien. Kysyisinkin nyt tässä, kun mainittiin käsite "vieraannuttaminen" — joskus kun oikein tahallisesti katkaistaan tätä yhteyttä, voidaan puhua vieraannuttamisesta — voitaisiinko tämä vieraannuttaminen määrittää lakiin samalla tavalla kuin muutama vuosi sitten onnistuttiin kieltämään vainoaminen.

16.58 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näissä verkkokeskusteluissa ja palautteessa, mitä on kerätty niiltä perheiltä, niiltä isiltä ja äideiltä, keiden lapsi on sellaisessa tilanteessa, jossa esimerkiksi tästä vieraannuttamisesta puhutaan, nämä ongelmat koetaan erittäin vakaviksi ja isoiksi tällä hetkellä. Tämä tarkoittaa sitä, että nyt tässä työryhmän yhteydessä vieraannuttamiseen, olkoon se tahatonta tai tahallista, täytyy ottaa aika vakava ote. Mihin johtopäätöksiin syksyn aikana hallitus päättyy, katsotaan sitä lähemmin ja porukalla, mutta joka tapauksessa tämä on yksi keskeisin aihe, joka nousee perheiden ja vanhempien huolista koko ajan esiin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

4. Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2016 Kertomus K 7/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Edustaja, hallintoneuvoston puheenjohtaja Kivelä.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

Keskustelu

17.00 **Kimmo Kivelä ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kertomusvuosi oli Ylen kannalta ristiriitainen. Yhtäältä erityisesti loppuvuodesta keskustelu Ylen ympärillä oli kiivasta, toisaalta kansalaisten luottamus Yleä kohtaan on pysynyt varsin korkealla tasolla. Yle myös tuotti laadukkaasti mittavia panostuksia, joista etunenässä voinee mainita Rion olympialaiset ja yhtiön 90-juhlavuoden ympärillä olleet tuotokset.

Kertomusvuonna työskenteli kansanedustaja, varapuhemies Satosen johdolla parlamentaarinen työryhmä, joka toimeksiannossaan arvioi yhtiön tehtävää ja rahoitusta. Voitanee kai sanoa, että jonkinlaisten käynnistysvaikeuksien jälkeen ryhmä saavutti yksimielisyyden esittäen tulevaisuuteen tähyäviä linjauksia. Jo nyt tämän työryhmän linjaukset ovat konkretisoituneet: Yhtäältä liikenne- ja viestintävaliokunnassa on työn alla lakiehdotusmuutos koskien asioita, joihin työryhmä otti yksimielisesti kantaa, jossa muun muassa yhtiön strategian vahvistaminen kuuluu yhtiön hallintoneuvostolle. Toisaalta yhtiön hallintoneuvosto on ollut proaktiivinen sikäli, että työryhmä suositteli, että hallintoneuvosto kertomusta laatiessaan kuulisi asiantuntijoita, ja näin on jo menetelty. Jokainen voi kertomusta lukiessaan huomata, että siellä on sen, nyt jo lakisääteisen, saamelaiskäräjien lausunnon lisäksi Medialiiton ja professori Niemisen lausunnot.

Kirjoitin vuosi sitten tässä samassa tilanteessa yhtiön vuosikertomukseen ja hallintoneuvoston kertomukseen: "On välttämätöntä, että yhteiskunnassamme käydään ajoittain keskustelua Ylen asemasta ja julkisen palvelun tehtävästä. Keskustelun on myös johdettava aika ajoin toteutettaviin linjauksiin, jotka tulee tehdä mahdollisimman laajassa parlamentarisessa yhteisymmärryksessä, huolellisesti harkiten sekä poukkoilua välttäen." Juuri näissä asioissa edustaja, varapuhemies Satosen työryhmä onnistui.

Kun Yleisradion hallintoneuvostolle tulee yhtiön strategian vahvistamisen tehtävä, niin on muistettava itsestään selvänä, että Yleisradion hallintoneuvoston hyväksymän strategian ja ohjelmatoiminnan ja toimituksen työn välillä säilyy palomuuuri. Tämä on itsestään selvä asia, vaikka julkisuudessa tätä asiaa on haluttu tarkoitushakuisesti selittää toisin ja esittää väittämiä, että poliitikot ottaisivat operatiiviseen jokapäiväiseen työhön kantaa omien intohimojensa ja mieltymysten pohjalta. On tässä yhteydessä syytä sanoa, että tähänkin asti Yleisradion hallintoneuvosto on ollut vahvistamassa strategiset suuntaviivat — tätä ei ole kuitenkaan kyseenalaistettu ja esitetty väittämiä, että poliitikot ottaisivat lisääntyvässä määrin valtaa ohjelmapolitiikassa tai toimituksellisissa linjauksissa.

Yleisradio on koko kansan yhtiö, ja sen rahoitukseen jokainen osallistuu Yle-veron kautta maksukykyensä mukaan.

Yleisradio on yhtiö, jolla on julkisen palvelun tehtävä. Julkisella palvelulla on kolme perustavoitetta: yhtäältä kattavuus, monipuolisuus ja uskottavuus. Ja erityisesti, kun on siirrytty Yle-verojärjestelmään ja vanha lupamaksukäytäntö jäi historiaan, julkisessa keskustelussa on myös korostunut yleisösuhteen tärkeys. Yleisradiolle yleisösuhte on äärimmäisen tärkeä ja keskeinen. Yle välittää suomalaisille, Yle välittää suomalaisista, ja Yle on vuorovaikutuksessa elävä, suomalaisille tärkeä ja merkityksellinen mediatyhtiö, julkisen palvelun yhtiö, joka haluaa olla ja jonka täytyy olla sananvapauden asialla.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Otamme ensin muutaman puheenvuoron ja sen jälkeen menemme debattiin.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

17.08 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kuten valtioneuvoston kertomuksesta saamme lukea, Yle tavoittaa suomalaisia hyvin ja suomalaiset luottavat Yleisradioon poikkeuksellisen paljon. Tämä osaltaan asettaa verovaroilla toimivalle mediatalolle suuren vastuun. Erityisesti vastuu on suuri siksi, että kuluttaja ei voi äänestää jaloillaan, mikäli ei ole tyytyväinen Yleisradion toimintaan — asiakkaana kun on oltava, koska vero on maksettava. Tämä kokonaan veropohjainen rahoitusmalli on eurooppalaisittain melko harvinaislaatuinen, sillä yleensä julkisen palvelun yleisradioyhtiön rahoitusmalli on lupamaksujen, valtionrahoituksen ja mainostulojen eri yhdistelmä.

Koska suomalainen syntyy Yleisradion kuluttajaksi ja asiakkaaksi eikä pääse tätä rooliaan karkuun kuin erityisen pienituloisena, niin on sääli, että joltain osin uutistoiminta ja journalismi on siirtynyt tiedonvälityksestä tiedonmuokkaukseen ja klikkijournalismiin. Yhtiön ei tarvitse kilpailla asiakkaista; olisi kohtuullista odottaa, että tiedonvälityksessä yhtiö noudattaisi korostetun objektiivista linjaa. Olen huomannut, että eurooppalaisissa tai Yhdysvaltain vaaleissa, hyvänä esimerkkinä, toimituksellinen ote on lipsunut journalismista vaikuttamisen, etten sanoisi jopa informaatiovaikuttamisen puolelle. Näin ei tarvitse eikä saa olla. Pakkoasiakkaana suomalaisilla on oikeus tutkivaan ja objektiiviseen tiedonvälitykseen.

Lisäksi haluan esittää toiveen siitä, että Yleisradio ei kilpailisi kaupallisten toimijoiden kanssa ulkomaalaisista sarjahankinnoista. Ei ole kohtuullista, että kuluttaja maksaa samasta sarjasta Netflixiin ja samalla veroa Yleisradiolle.

17.09 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Ylellä on tärkeä tehtävä suomalaisessa yhteiskunnassa, ja se on hoitanut sitä erilaisissa, vaikeissakin, tilanteissa hyvin.

Viime vuonna, mitä nyt käsittelemme, eli vuonna 2016, Ylen julkisen palvelun tarjonta radiossa ja television puolella säilyi edellisen vuoden tasolla. Yleisradio panosti lisää verkkopalvelujen kehittämiseen ja enemmän myös Yle Areenan sisältöihin. Näistä olemme sallissa oman kymmenen vuoden aikana itse asiassa useita kertoja puhuneet, eli siitä, että täytyy elää ajassa ja vastata aikaan ja siirtää niitä palveluita sinne, missä ihmiset ovat ja minäkalaisia katselutottumuksia ihmisillä on.

Yle tavoitti edelleen päivittäin 70 prosenttia ja viikoittain jopa 93 prosenttia suomalaisista, mutta mediankäytön nopeassa muutoksessa Yleisradion haaste edelleen on etenkin nuoret ja nuoret aikuiset ja heidän tavoittamisensa. Voi kysyä, minkä takia Yle ei tässä onnistu, jos muut mediat tässä onnistuvat. Meillä on hyviä esimerkkejä, että nuoret kyllä käyttävät mediaa, mutta se heidän mediansa ei ole Yle, ja itse toivon, että Ylessä tätä vakavasti pohditaan ja selvitetään, mitkä ovat niitä keinoja, joilla nuoretkin kokisivat Ylen omakseen.

Ylen hallintoneuvoston puheenjohtaja kertoi Rion kesäolympialaisista, jotka olivat yksi iso näytös ja iso työ Yleisradiolle. Itse sain seurata sitä myös läheltä, ja täytyy antaa kiitos: se on yksi erinomainen kivijalka ja osaamisen ilmentymä nimenomaan siinä, että Yleisradio huolehtii myös kansainvälisestä kuvasta monen lajin osalta, erityisesti yleisurheilun puolella.

Myös merkittävä viime vuoden asia oli sopimus radio- ja tv-draaman arkistojen avaamisesta Yle Areenaan, ja olen ymmärtänyt, että ne ovat saavuttaneet myös niitä, jotka ovat halunneet hieman nostalgisesti hakea tunnelmaa, mutta myös niitä nuoria, jotka ovat halunneet katsoa esimerkiksi tietynlaisia ajankuvia.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

Myös kotimaiseen draamaan on panostettu, siitäkin eduskunnassa on puhuttu useita kertoja. Rikossarja Sorjonen on varmasti yksi, mikä on saavuttanut niitä nuoria katselijoita, mutta myös yksi oma suosikkini viime vuodelta, nuorille suunnattu — vaikka itse olen jo vähän vanhempi, niin tykkäsin siitä — eli Heroes of the Baltic Sea, joka myös sai kansainvälistäkin huomiota.

Ylen talous pysyi viime vuonna kutakuinkin tasapainossa. Yle-veron osuus kokonaistuotoista oli 97,6 prosenttia ja kokonaissumma hieman vajaa 462 miljoonaa euroa. Summa pysyi samana kuin edellisellä vuonna, koska indeksitarkistusta ei tehty. Tämä on ollut oikea ratkaisu tällaisena aikana, kun mitkään muutkaan eivät ole lisää saaneet vaan niukkuutta on jouduttu jakamaan.

Itse pidän hivenen ongelmaisena sitä, että tämä Yle-vero on pakkovero. Niin kuin nyt olemme voineet osoittaa, meillä on iso ryhmä, joka ei näitä palveluita käytä, niin silloin olisi syytä miettiä myös käyttöön perustuvaa maksua, ja itse pidän nykytasosta Yle-veroa liian korkeana pakkomaksuna. Itse olisin sitä mieltä, että tehtävää voisi vielä terävöittää.

Maakuntaradiot, joiden palveluita on itse asiassa nyt heikennetty, on yksi sellainen alue, minkä pitäisi olla vahvemmin esillä. Suomalainen urheilu, se urheilu, mitä ei muuten ole nähtävillä, kulttuuri, suomalainen kulttuuritarjonta, lastenohjelmat, esimerkiksi juuri juhluvoittoaan viettänyt Pikku Kakkonen, ja muut ovat sellaista tarjontaa, mitä itse toivon, että Yleisradio kehittäisi. Ja olen edustaja Mäkelän kanssa samaa mieltä siitä, että esimerkiksi Ylen ei pidä kilpailla kansainvälisistä tv-formaateista ja korottaa tällä tavalla hintoja, sillä lopulta niidenkin kilpailujen maksajana on suomalainen tv-katsoja.

Arvoisa puhemies! Suomi oli vuodesta 2010 alkaen ykköspaikalla lehdistönvapausindeksissä. On valitettavaa ja vakavaa, että merkittävältä osin Ylen toiminnan takia tämä ykkössiä menetettiin. Toimittajat ilman rajoja -järjestö pudotti Suomen lehdistönvapauden kärkipaikalta kolmanneksi, edelle nousivat Norja ja Ruotsi. Toivon, että jatkossa Yleisradio on sen arvon mukainen, mitä siltä odotetaan, ja jatkossa se on toiminnassaan, myös tulevaisuudessa, riippumaton ja sananvapauden puolustaja.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, tässä vaiheessa on mahdollisuus debattiin, ja sen aloittaa edustaja Tolppanen.

17.15 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin kiitos hallintoneuvoston puheenjohtajalle tuosta kertomuksen kertomisesta, mitä siinä on sanottu. Mutta haluaisin hieman täydentää sitä.

Haluaisin sanoa, että Ylessä on tapahtunut myös ikäviä asioita. Sieltä on irtisanoutunut hyviä toimittajia, ja he ovat sanoneet syyksi sananvapauden kaventamisen. Hallintoneuvosto ei ottanut asiaan kantaa eikä ainakaan siunannut sitä, miten Ylessä tähän asiaan suhtauduttiin. Tämän halusin tuoda erikseen esille.

Ongelmia ei myöskään Satosen työryhmä vähentänyt, valitettavasti. Päinvastoin, tuon työryhmän linjaukset aiheuttivat runsaasti irtisanomisia, ohjelmien alasajoja, sarjojen alasajoja ja siirtymisiä indie-yhtiöihin, mikä sinänsä on ihan hyvä asia, mutta kun ryhmä ei linjannut sitä, minkälaista palkkiota pitää maksaa siitä, kun otetaan independent-yhtiöltä, niin siinä mentiin pikkasen pieleen.

17.17 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia puheenjohtaja Kivelälle hyvästä selostuksesta hallintoneuvoston kertomuksesta.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

Itsekin koin niin, että viime vuosi oli Ylen ympärillä kiivaan keskustelun vuosi, mutta kaiken kaikkiaan suomalaiset, Suomen kansa luottaa Yleen, niin kuin itsekin, vaikka sitä on joissakin osin jo hiukan kritisoitu.

Tärkeänä tehtävänä oli tuossa olympialaiset Riosta, ja itsekin koin sen niin, että Yle toi ne kisat lähelle, seurasin niitä kotoa olohuoneesta. Tämä on minusta tärkeä muistia, että Yle on meille kaikille suomalaisille tärkeä mediaväline. Se hinta, mitä Yle-verosta maksetaan, niin ainakin itse koen, että se on tällä hetkellä aika hyvä. Ja siinä mielessä tuen lämpimästi Satosen työryhmän linjauksia myös tämän Yle-veron suhteen.

17.18 Eero Lehti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä sananvapaus näyttää olevan erittäin vaikea asia mieltää oikein. Medialla on vastuullinen päätoimittaja, jolla on sananvapaus. Hän ohjaa direktio-oikeuden mukaisesti toimitusta. Ei yksittäisellä toimittajalla työssään ole sellaista sananvapautta kuin muutamat toimittajat ovat ottaneet valtaa tässä asiassa käsiksi. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Jokainen ymmärtää, että sananvapaus on merkittävä asia, mutta toimittaja tekee ohjeiden mukaan työtä siinä mediassa, missä on. Yksityishenkilönä hänellä, totta kai, on sananvapaus, eikä Suomi tunne ennakkosensuuria. Tässä asiassa mentiin kyllä ihan väärille urille, ja se, että Toimittajat ilman rajoja sijoittaa Suomen kolmanneksi, osoittaa, että tässä ammattikunnassa on kyllä aika pahoja puutteita.

17.19 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä kannettiin huolta siitä, että Suomi on lehdistönvapauslistauksessa tippunut kärkisijalta. Ja minä jaan sen huolen, se on erittäin vakava asia. Pääministeri aiheutti toiminnallaan todella tuhoisaa jälkeä, ja erittäin surullista on se, että näyttää siltä, että Yleisradio taipui tämän panostuksen edessä.

Me elämme valeutisten ja klikkijournalismin aikaa, ja luottamus siihen, että on olemassa luotettavia sisällöntuottajia ja tiedonvälittäjiä, on nyt tärkeämpää kuin koskaan. Näitä tulevia ratkaisuja Yleisradion suhteen meidän pitää katsoa siitä näkökulmasta, että luottamus säilytetään ja palautetaan. Siitä näkökulmasta pidän erittäin huonona ajatusta siitä, että poliittista ohjausta Yleisradiossa lisätään. Sitä se tarkoittaa, kun strategia tuodaan hallintoneuvoston päätettäväksi. Ei ole kenenkään poliitikon asia linjata sitä, miten Yleisradio toimii. Hallintoneuvoston tehtävä on valvoa, että Yle täyttää sille laissa määrätyn tehtävän. [Puhemies koputtaa] Pelkkä epäily on tuhoisaa luottamukselle.

17.20 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Edustaja Modig varmasti tietää, että tämä strategia-asia päätettiin yhteisymmärryksessä. Ja kuten sanoin, toimituksellisen työn ja ohjelmapolitiikan ja hallintoneuvoston hyväksymän strategian välillä on palomuri.

Mutta tässä edustaja Heinonen toi tämän Yle-veroasian ja sen tason esille. On sanottava, että maailmalla tätä on pidetty esimerkillisenä asiana, että tämä on yksinkertainen ja nykyaikainen järjestelmä, ja maailmalla tällainen kiinnostaa. Esimerkiksi voimme verrata, että sanomalehtien tilaaminen on kolme kertaa kalliimpaa kuin Ylen palvelut. [Eduskunnasta: Se on vapaaehtoinen!] — Mikään vero ei ole vapaaehtoinen. Minunkin maksamillani veroilla maksetaan monia sellaisia asioita, joita minä en kannata tai [Puhemies koputtaa] henkilökohtaisesti tarvitse. — Ja mikä äläkkä siitä tulisi, jos Yle rupeaisi mainoksia tekemään.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

17.21 **Ilkka Kantola sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että koko eduskunta on yhtä mieltä siitä, että Yleisradion riippumattomuus on yksi keskeisimpiä arvoja, ja siihen suhteutetaan sitten eduskunnassa tehtyä yleisradiopolitiikkaa, näitä ratkaisuja, joita on tehty. Sen, että muutettiin rahoitusjärjestelmä siitä tv-maksusta tähän verojärjestelmään, yksi tarkoitus oli, että luodaan sellainen vakaa rahoitusjärjestelmä, jonka yksi hyvä seuraus on se, että Yleisradion riippumattomuus poliittisista suhdanteista kasvaa.

Nyt täällä esitettiin mielenkiintoisia kritiikkejä ja avauksia rahoitusjärjestelmän kehittämistä. Vähän hämmentää edustaja Heinosen ajatus siitä, että pitäisi tästä pakkoverosta luopua ja etsiä jokin muu järjestelmä. Palattaisiin siis keskustelussa aika paljon taaksepäin.

Myös hämmensi tämä edustaja Mäkelän ajatus siitä, että voitaisiin ottaa osaksi ikään kuin joidenkin eurooppalaisten mallien mukaan tämä mainosrahoitteisuus tämän verorahoitteisen mallin rinnalle. No, se olisi kaupallisen median kannalta aika katastrofaalista, jos Yleisradio saisi myydä mainostilaa siinä puoli yhdeksän uutisten aikaan. Varmasti olisi ottajia sillä näkyvyydellä, sillä tilalla, sillä katsojaluvulla, joka Yleisradiolla on. [Puhemies koputtaa] Ei missään tapauksessa pidä tällaiseen mainosrahoitteisuuteen lähteä.

17.22 **Mirja Vehkaperä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yleisradio on koko kansan radio, ja sillä on tärkeä julkisen palvelun tehtävä. Eduskunnan rooli Ylen ja Yle-lain puitteissa on ollut merkittävä. Kaikki päätökset on tehty yksimielisesti parlamentaaristen työryhmien kautta, kuten viimeksi Satosen johdolla.

Viimeksi Ylen tehtäviä täsmennettiin. Rahoituksesta päätettiin, että indeksikorotuksia ei tehdä. Ulkoisista hankinnoista taso päätettiin yhdessä. Samalla hallintoneuvoston asemaa vahvistettiin tämän strategiatyön kautta, joka on aivan oivallinen väylä. Samalla Ylen roolista, mediatoimialan yhteistyöstä päätettiin, että sitä pitää lisätä muun muassa kaupallisen median kautta.

No, tämä työryhmä päätti työnsä, ja lakihan on vasta eduskunnan valiokunnan käsitellyssä, niin olemme päässeet taas tähän Yle-verokeskusteluun. [Puhemies koputtaa] Tässä pitäisi miettiä siis ehkä pieni- ja keskituloisille jonkunlaisia verohelpotuksia.

17.24 **Simon Elo ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin valtaosa suomalaisista, arvostan Yleisradiota julkisena yleisradioyhtiönä. Aina kun puhutaan budjetista, niin se on sitten toinen kysymys, mikä sen yleisradioyhtiön budjetin pitää olla. Perussuomalaisena on vaikea nyt kritisoida Ylen toimintaa meitä kohtaan, kun meidän edustajiamme on melkein yhtä usein heidän ohjelmissaan kuin Li Andersson. Kyllä meidät on huomioitu.

Hyvää on se, että uusissa linjauksissa Yleisradio hankkii enemmän ulkopuolista kotimaista tuotantoa. Se tukee kotimaisia osaajia, se on erinomaista. Mutta se, mihin tämän Ylen parlamentaarisen työryhmän pitäisi päästä, on kyllä se... Kun 12 000 euroa tienaat vuodessa, helsinkiläinen, niin maksat tällä hetkellä pelkkää Yle-veroa 76 euroa ja 50 senttiä. Meidän pitää päästä siihen, että tonnin pystyy tienamaan kuussa puhtaana käteen. Se on asia, minkä ihmiset ymmärtävät, asia, minkä tämä eduskunta, tämä parlamentaarinen Ylen työryhmä voi ratkaista ihmisten hyväksi. Tässä todella toivon, että oppositiokin ojentaa kätensä ja auttaa niitä pienituloisia, mistä tekin niin kovasti olette täällä puhuneet.

17.25 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kesällä 2016 todella tehtiin parlamentaarinen sopu Ylen rahoituksesta ja myöskin päätettiin muun muassa

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

siitä, että hallintoneuvosto hyväksyy Ylen strategian. On aika erikoista, että tässä vaiheessa käydään näin laajaa keskustelua, jossa kyseenalaistetaan näitä parlamentaarisia päätöksiä. Muun muassa edustaja Heinonen otti esille Yle-veron, pakkoveron. Mikä vero ei olisi pakko? Kenties tämä uusi hallintarekisterivero, josta olemme käyneet kiistaa.

Myöskin Ylen riippumattomuus on kyseenalaistunut pääministeri Sipilän ja Ylen johdon välisistä epäselvyyksistä. Edustaja Mäkelä arvosteli voimakkaasti täällä Ylen toimintaa, ja vaikuttamissytytteitä esitettiin, ja Modig tässä vieressäni esittää, että se, että hallintoneuvosto hyväksyisi Ylen strategian, olisi jonkunnäköistä vaikuttamista. Hallintoneuvosto päättää vain strategian toimintalinjoista ja painotuksista.

17.26 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Omasta puolestani haluan kiittää Ylen hallintoneuvoston puheenjohtaja Kivelää omasta puheenvuorostaan, jossa hän esitteli tätä toimintakertomusta.

Todellakin vuonna 2016 Ylen toimintaan merkittävin vaikutus oli nykyisen varapuhemies Satosen työryhmän työllä. Siinä linjattiin Ylen tehtäviä ja Ylen rahoitusta ja muita tärkeitä asioita. Siinä linjattiin myöskin, että Yleisradio on koko kansan radio nyt ja tulevaisuudessa — näin itse ainakin uskon.

Tärkeä osio tässä kertomuksessa on se, miten Yle kehittää toimintaansa ja toimintaperiaatteitaan jatkossa. Yle valmistautuu rakenteellisiin muutoksiin laajalla uudistusohjelmalla.

Itse haluaisin nostaa myöskin vielä esille omasta mielestäni erittäin tärkeän asian, ja se on [Puhemies koputtaa] aluetoimitusten tärkeä rooli nyt ja myöskin tulevaisuudessa.

17.27 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yleisradio tekee merkittävää työtä Suomessa, ja tiedotusvälineiden toimituksellinen vapaus on tärkeätä, sananvapaus on tärkeätä. Silloin kun puhuttiin Yle-verosta, kysyin ministeriltä, miten tullaan turvaamaan isojen urheilutapahtumien televisiointi ja tiedotus, koska ne ovat aivan keskeistä ydintä, josta suomalaiset ovat halukkaita maksamaan Yle-veron kautta. Jotta tavallaan veron oikeutus säilyy, niin tv:stä pitää tulla niitä urheilukilpailuja, joita kansalaiset haluavat katsoa. Tietojeni mukaan Hiihtoliitto joutui maksamaan Yleisradiolle 1,5 miljoonasta eurosta 1,8 miljoonaa euroon tuotantotukea, jotta Yle televisioi Lahden MM-kisat, ja nyt kun sitten taloudellinen tulos Hiihtoliitolle ei ollut aivan toivotun mukainen, urheilijat ovat pulassa valmistautuessaan talviolympialaisiin. Onko tämä nyt sitä linjaa, jota Yle-veron osalta toivoimme?

17.28 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yleisradio on suomalaisille äärimmäisen tärkeä instituutio, ja on välttämätöntä, että se säilyy elinvoimaisena. Yleisradio tarjoaa jokaiselle suomalaiselle elämän aikana valtavan hienoja hetkiä eri muodoissaan. Nyt on pidettävä huoli, kuten edustaja Kiuru sanoi, että tällaiset arvokkaat urheilutapahtumat ovat kaiken kansan ulottuvilla. Meillä on menossa semmoinen vaarallinen ilmiö, että kaikki urheilukilpailut, kuten jääkiekon MM-kisat ja monet muut, ovat menossa maksullisille kanaville ja pitää ostaa kalliita kortteja, ja tämä on ihmisten tasa-arvoisuuden kannalta erittäin haitallinen ilmiö. Isojen urheilukilpailujen pitää säilyä Yleisradion tarjonnassa, niin että jokainen pääsee niistä nauttimaan, aivan kuten edustaja Pakkanen mainitsi olympialaiset viime kesältä. Aivan hienoa perinnettä, ja tätä pitää pysyä jatkamaan.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

Toinen asia on sitten maakuntaradioiden ja alueellisten televisioiden toiminta. Ne ovat monelle ihmiselle erittäin hyviä kavereita, ja he saavat paikallisia uutisia. Ne ovat esimerkiksi monelle autoilevalle ihmiselle taikka esimerkiksi kotona oleville vanhuksille äärimmäisen tärkeitä kumppaneita. Tuttuja uutisia tutuilta ihmisiltä — se on äärimmäisen arvokasta, ja tämä pitää myös pystyä säilyttämään.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten jatkamme vielä debattia siten, että myönnän seuraavat vastauspuheenvuorot: edustajat Tolppanen, Mäkelä Jani, Modig, Kantola, Kivelä ja debatin käynnistänyt Heinonen.

17.30 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Urheilukilpailuista sen verran, että nyt kerron teille sen, että näiden urheilukilpailujen televisiointi maksaa, oikeudet maksavat. Yleisradio ei määrittele hintaa vaan joutuu maksamaan sen hinnan, jotta voi kuvata sieltä. Ja Yleisradio ei todellakaan ole pelkästään urheilukilpailuja, Yleisradio on myöskin laaja visio koko Suomesta aluetoimituksineen saamelastoimitus mukaan lukien. Yleisradio on myöskin RSO eli Radion sinfoniaorkesteri. Yleisradio on myöskin kuulovammaisten ohjelmat. Yleisradio on Unna Junná, se on saamelaisten ohjelma. Siellä on paljon sellaisia ohjelmia, sellaisia toimintoja, mitä kukaan muu ei tässä maassa tekisi, ellei Yleisradio sitä tee, ja se on semmoinen asia, joka on ihan hyvä muistaa ja ihan hyvä sisäistää. Totta kai nämä urheilukilpailut täytyy pystyä pitämään siellä mukana, mutta rahoitus on tällä hetkellä ongelma, mistä saadaan niin paljon rahaa. Sen takia esimerkiksi Hiihtoliitto on antanut avustusta siihen, [Puhemies koputtaa] että kisoja kuvataan.

17.31 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutamia vastauksia aiempiin puheenvuoroihin.

Edustaja Kantola kuuli ilmeisesti hieman väärin puheenvuoroni, koska en esittänyt, että Suomessa tulisi siirtyä mainosrahoitteeseen Yleisradioon, vaan toin esille, että näin tapahtuu jossain ulkomailla. Puheeni keskeinen viesti olikin se, että verovaroilla toiminta velvoittaa Ylen toiminnassaan erilaiseen rooliin kuin mainosrahoilla toimivat kaupalliset toimijat, jotka periaatteessa toimivat omilla rahoillaan ja tekevät niillä, mitä haluavat, mutta Yle toimii veronmaksajien rahoilla.

Edustaja Lehti oli aivan oikeassa siinä, että ei sananvapaus voi sitä tarkoittaa, että toimittaja voi käyttää joukkotiedotusvälinettä aivan haluamallaan tavalla. Toimitus on työpaikka, työpaikalla on työnjohto. Päätoimittaja vastaa ja johtaa toimitustaan.

17.32 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä hallintoneuvoston puheenjohtaja Kivelä sanoi puheenvuorossaan, että minun huoleni siitä, että poliittinen ohjaus lisääntyy, kun strategia siirtyy hallintoneuvostolle, on turha, koska on olemassa joku palomuri. Mikä ihmeen palomuri? 6 §:ssä tässä lakiesityksessä sanotaan, että strategiasta päättää hallintoneuvosto. Jos siinä lukee, että hallintoneuvosto päättää, niin silloin hallintoneuvosto päättää viimeistä kirjainta myöten, mitä siinä strategiassa lukee. Totta kai se on poliittisen ohjauksen lisäämistä.

Strategia on se kehikko, jolla tämä yhtiö toimii. Sillä on välillinen merkitys sisältöihin. Sillä on merkitystä, minkälaisia studioita Yleisradio esimerkiksi omistaa. Sillä on suora välillinen seuraus siihen, mimmoisia ohjelmia niissä tullaan tekemään, omistetaanko suuria

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

tv-studioita vai omistetaanko kuunnelmastudioita, millä kriteereillä tätä studiokanta esimerkiksi kehitetään. Sillä on suora seuraus niihin sisältöihin.

Minä olen eri mieltä tämän parlamentaarisen sovun kanssa, ja vaikka mitä olisi sovittu, jos se huomataan huonoksi ratkaisuksi, siihen pitää uskaltaa puuttua.

17.33 Ilkka Kantola sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me sosiaalidemokraatit olemme perinteisesti olleet sillä linjalla, että pienituloisten verotusta on hyvä keventää. Sitten toinen puoli meidän talouspolitiikassamme on ollut se, että pitää jollakin tavalla taa-ta resurssit sille toiminnalle, jota halutaan ylläpitää. Ylen kohdalla tämä problematiikka elää nyt vähän tässä keskustelussa Yle-veron suuruudesta. Kun Yle-veroa rakennettiin vanhan tv-lupamaksujärjestelmän tilalle, niin silloin lähdettiin siitä, että kotitalouden maksama Yle-vero kahden aikuisen kotitaloudessa olisi suurin piirtein sillä tasolla, mihin seuraavana vuonna tv-maksu olisi ollut korotettava, kun se maksu koko ajan oli rapautumassa ja sitä jatkuvasti jouduttiin korottamaan. Tämä oli lähtökohta sille tasolle, mitä maksimis-saan voisi tämä Yle-vero olla kahden hengen taloudessa. Siitä sitten tehtiin laskukaavan mukaisesti niin, että kaikkein pienituloisimmat eivät joutuneet ollenkaan maksamaan Yle-veroa ja sitten aika pienillä tuloilla jo jonkin verran. Nyt tämä ongelma on edelleen käsissä. Hallitus on yksipuolisesti lähtenyt keventämään pienituloisten verotusta, ja meitä se on harmittanut [Puhemies koputtaa] lähinnä sen takia, että ei ole yhdessä pohdittu tätä kokonaisuutta. Sitä keskustelua pitää parlamentaarisessa työryhmässä varmaan jatkaa.

17.34 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! On tietysti äärimmäisen surullista suomalaisessa mediakentässä, että kun mediatalot ovat olleet verisessä kilpailussa ja taloudellinen tilanne on kaikkea muuta kuin hyvä, niin on otettu sitten Yle syntipukiksi. Siinä kyllä haukutaan väärää puuta: Yle ei ole sypää mediatalojen ahdinkoihin, vaan se on kansainväliset toimijat, Google tai Facebook tai monet muut, sinne Suomestakin mainostuloja katoaa.

Mutta edustaja Modigille haluan vielä sanoa tästä siteeraten itseäni: "Luonnollisesti on selvää, että journalistinen riippumattomuus tulee turvata eikä mikään toimituksen ulkopuolinen taho voi ohjata journalistista sisältöä." Viittaa myös tähän: "Hallintoneuvoston tehtävien ja Ylen sisältöjä koskevien päätösten välille on rakennettu palomuuuri, jota strategiasta päättäminen ei horjuta."

17.35 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En minä ole arvostellut teitä, jotka rakastatte Yle-veroa, mutta minulla on myös oikeus, sananvapaudenkin nimissä, itse arvostella sitä Suomen kansanedustajana, ja nimenomaan kritiikkini liittyy siihen, että Yle on kasvanut merkittävästi. Se on ollut alun perin televisio- ja radio-yhtiö, nyt se on erilaisen sosiaalisen median kanavissa, se on internetissä ja niin poispäin, se tuli myös netin tai katujen uutistauluille ja moneen muuhun. En ole esittänyt tässä keskustelussa Yle-verosta luopumista, en myöskään sitä, että siirryttäisiin mainosrahoitteisuuden Yleisradion kohdalla. Itse olen tuonut sen esille, että mielestäni Yle ei voi kasvaa loputtomiin vaan sillä on oltava tietyt rajat, missä se toimii, ja siellä maakuntaradiot, kulttuuriri, urheilu ja lastenohjelmat ovat niitä, mihin pitää panostaa. Ja maksujen on oltava kyllä varsin lähellä toisiaan, [Puhemies koputtaa] eli progressiota ei kovasti voi enää kasvattaa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten mennään puhujalistaan.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

17.37 **Lea Mäkipää ps:** Arvoisa puhemies! Muutamia yksityiskohtia hallintoneuvoston kertomuksesta.

Parlamentaarisen työryhmän esitys tuo siis Ylen toimintaan rakenteellisia muutoksia, joiden valmistelut on jo aloitettu. Esitys velvoittaa Yleä lisäämään ohjelmahankintoja ja palveluustoja yhtiön ulkopuolelta 30—35 prosentilla vuoteen 2022 mennessä, mikä vähentää tietysti Ylen omaa tuotantotyötä.

Työryhmän muut ehdotukset kaupallisen median ja Ylen yhteistyön kehittämiseen liittyvät esimerkiksi urheilutuotantoon ja verkkoyhteistyöhön sekä alueellisiin uutisetuotantoihin.

Työryhmän esitys vahvistaa hallintoneuvoston asemaa siten, että jatkossa se hyväksyy Ylen strategian. Esityksen mukaan jokaisen poliittisen puolueen, joka on saanut eduskuntavaaleissa vähintään 3 kansanedustajapaikkaa, tulee olla edustettuna hallintoneuvostossa. Tämä on ihan hyvä asia.

Merkittäviin päätöksiin kuuluu Yle Areenan ja televisiokanavien kokonaisuudistus. Uudistuksen myötä Ylelle jää televisiossa 3 broadcast-kanavaa, kun Yle Teeman ja ruotsinkielisen Yle Fem -kanavan ohjelmistot siirtyivät yhteiselle kanavapaikalle keväällä 2017.

Ylen sisällöissä ja palveluissa suomalaiset painottavat etenkin luotettavaa tietoa, uutisia ja asiaa. Tiedon merkitys korostuu poikkeusoloissa, kuten kriiseissä ja onnettomuuksissa. 10 tärkeimmän asian joukkoon kuuluvat myös turvalliset lastenohjelmat, kotimainen ohjelmisto omalla äidinkielellä ja yleissivistys, erityisryhmien palvelut sekä alueellisuus ja paikallisuus. Tärkeänä pidetään myös sitä, että Ylen avulla voi ymmärtää paremmin omassa yhteiskunnassa ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Yleisön toiveet on syytä ottaa huomioon, ja näin on toimittu esimerkiksi, kun viime vuonna Yle Areenassa julkaistiin katsottavaksi joulujaksoja klassikkosarjoista Rintamäkeläiset, Metsolat ja Kotikatu. Uutisten lisäksi katsotuimpia ohjelmia Ylellä olivat urheilu, kotimainen draama ja viihde. Urheilussa jääkiekon nuorten MM-kisat, yleisurheilun ja jalkapallon EM-kisat sekä Rion olympialaiset keräsivät suuria yleisömääriä. Draamatuotannon tavoitteena on vahvistaa alan osaamista ja avata kotimaisille sisällöille tietä kansainväliseen levitykseen. Painopiste on ollut ihmissuhde- ja rikossarjoissa, jotka tuovat esiin suomalaista kulttuuria, elämäntapoja ja alueellisia ominaispiirteitä. Vuoden seuratuimpiin draamatuotantoihin kuuluivat Lappeenrantaan sijoittuva rikossarja Sorjonen — jota tuli katsottua — ja kotimaiseen kaivosbisnekseen pureutuva maalaiskomedia Korpelan kujanjuoksu, jotka saavuttivat parhaimmillaan miljoonayleisöt.

Samaan aikaan kun ohjelmien katselu puhelimilla, tableteilla ja älytelevisioilla on kasvanut merkittävästi, perinteisen television katselu on selvästi vähentynyt lapsilla ja nuorilla, jotka katselivat televisiota vuonna 2016 keskimäärin enää vajaan tunnin päivässä. Toimintaympäristö on siis muuttunut rajusti, ja median käytön suurimmat muutokset tapahtuvat sosiaalisen median palveluissa. Yleissivistävän ja kielellisesti laadukkaan ohjelman tarjonta lapsille ja nuorille on Ylelläkin tulevaisuuden haasteena.

Lain mukaan Ylen kuuluu tarjota sisältöjä ja palveluja myös erityisryhmille, joille muuta mediatarjontaa on Suomessa tällä hetkellä vähän. Muun muassa kuulovammaisille Ylen tarjonta on kiitettävän hyvää: muun muassa päivittäiset viittomakieliset tv-uutiset, eduskunnan kyselytunnit ja verkkovideoita sosiaaliseen mediaan. Yle on viime vuosina muutoinkin lisännyt viittomakielisiä ohjelmia kuulovammaisille, kuten satuja lapsille Yle Areenaan ja muita lastenohjelmia. Keväällä 2016 Yle esitti uuden kuusiosaisen viittomakielisen sarjan Jarkko ja kuuro Amerikka, joka saavutti suuren suosion.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

Viranomaistiedottaminen on tärkeä Yleisradion tehtävä. Vaaratiedotteiden välitysjärjestelmää on kehitetty automatisoimalla tiedotteiden jakelu Ylessä eri toimipisteisiin julkaisua varten. Hätäkeskusten Erica-järjestelmän asteittaisen käyttöönoton myötä järjestelmä täydentyy lopullisesti.

Arvoisa puhemies! Ylen keskeiset kehittämistavoitteet keskittyvät laatuun, monipuolisuuteen, yhteistyöhön ja verkkopalveluihin. Ylen yhteiskuntavastuuseen kuuluvat eettiset toimintatavat, taloudellinen vastuu Yle-veron tehokkaasta käytöstä ja Ylen merkittävä rooli luovan alan työllistäjänä. Monipuolisilla sisällöillä ja palveluilla Yle tuottaa arvoa yhteiskunnalle ja tukee eri väestöryhmien, alueiden, kielten ja kulttuurien elinvoimaa sekä kansalaisten osallisuutta ja yhdenvertaisuutta.

17.43 Silvia Modig vas: Arvoisa herra puhemies! Median ja tiedonvälityksen luotettavuus on tällä hetkellä todella iso kysymys, ja Yle on ollut sen asian keskiössä kaikkien meidän tuntemien tapahtumaketjujen takia. Pidän erittäin surullisena, että hallintoneuvoston puheenjohtaja ei koe tätä Ylen kannalta erittäin kriittisen vuoden kertomuksen käsittelyä läsnäolon arvoiseksi.

Maailmanlaajuisesti media on muuttunut. Me elämme valeutisten aikaa ja me olemme nähneet sen, että valeutisten vyöry saattaa jopa vaikuttaa ihmisten ajatteluun, mikä on erittäin erittäin vakavaa. Meillä pääministerin toiminta johti siihen, että luottamus Suomen lehdistön vapauteen on kärsinyt pahasti. Toimittajat ilman rajoja tiputti Suomen arvioisaan kärkipaikalta kolmannelle sijalle, syynä Sipilän tapa puuttua yksittäisen toimittajan työhön. Ja mikä vakavinta, Julkisen sanan neuvosto totesi, että Yle taipui tämän painostuksen edessä ja luovutti päätösvallan toimituksen ulkopuolelle. Tämä on nyt se kysymys, joka oikeasti vaikuttaa ihmisten luottamukseen Yleisradion suhteen. Mitään tulevia muutoksia, mitä Yleisradion kohdalla nytten esitetään tehtäväksi, ei voi tehdä arvioimatta tätä muuttunutta tilannetta.

Tämä tilanne on muuttunut siitä tilanteesta, jolloin työryhmä tätä työtänsä teki. Tässä tilanteessa pidän ihan käsittämättömänä, että halutaan lisätä Yleisradion poliittista ohjausta. Jos strategia siirretään hallintoneuvoston päätettäväksi, se on poliittisen ohjauksen lisäämistä. Nykyinen käytäntö, jossa hallintoneuvosto vahvistaa suuntaviivat, on riittävä ja ollut tähän asti aivan toimiva. Hallintoneuvoston tehtävä on valvoa, että Yle toteuttaa sen laissa määriteltyä tehtävää, ei ottaa kantaa minkäänlaisiin sisällöllisiin kysymyksiin.

Täällä hallintoneuvoston puheenjohtaja sanoi aikaisemmin, että on olemassa palomuuuri ja strategialla ei oteta kantaa journalistisiin sisältöihin. Strategia on se kehikko, joka ohjaa yhtiön toimintaa. Strategiassa ei tietystikään linjata suoraan journalistista sisältöä määrääviä ajatuksia, mutta se luo välillisesti edellytykset sille, millaista sisältöä tehdään. Sillä, mitä tiloja Yleisradio omistaa, esimerkiksi studioita, on merkitystä siihen, millaisia ohjelmia ja sisältöjä tehdään. Ei sitä marginaalista ohjelmaa, jonka ei odotetakaan saavan vaikeille asiasisällöillensä miljoonien katsojamääriä, tehdä siinä suurimassa ja kalleimmassa studiossa, vaan se tehdään siinä pienimmässä halvimmassa. Ja sillä, mitä studioita Yleisradio omistaa, on välillistä merkitystä siihen, mitä ohjelmasisältöjä tuotetaan. Se kummasuttaa minua, että ei ymmärretä strategian merkitystä välillisesti sisältöihin.

Kun täällä on toistettu tätä mantraa tästä palomuurista: Kun tässä lakiesityksen 6 §:ssä esitetään sanatarkasti, että hallintoneuvosto päättää Ylen strategiasta, silloin hallintoneuvosto päättää Ylen strategiasta viimeistä sanaa myöten, eikö niin? Se tarkoittaa sitä, että kuka tahansa meistä poliitikoista voi ehdottaa sinne lausetta poistettavaksi, toista lisättä-

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

väksi ja siten hyvin vahvasti poliittisilla näkemyksillään vaikuttaa siihen, millainen Ylen strategiasta muodostuu ja mihin suuntaan se Ylen toimintaa vie. Tuntuu, kun tätä keskustelua kuuntelee, että usealla meistä kansanedustajista on hämartynt se meidän roolimme suhteessa Yleen. Niin monessa puheenvuorossa tässäkin keskustelussa otetaan kantaa siihen, mitkä Yleisradion ohjelmat ovat hyviä, minkätyyppisiä sisältöjä pitäisi tehdä, mistä ohjelmasta tykättiin ja mistä ei. Mutta se ei ole meidän tehtävämme. Laki määrittää Yleisradion tehtävän. Meidän tehtävämme on katsoa, että se täyttyy, että Yleisradio noudattaa sitä tehtävää, jonka me laissa olemme sille määrittäneet. Sen takia strategian siirto hallintoneuvostolle ei ole minun mielestäni tässä kohtaa viisas ratkaisu, ja olen eri mieltä sen parlamentaarisen sovun kanssa.

Me elämme nyt aivan poikkeuksellista aikaa. Minä olen siis toiminut toimittajana ennen kuin minusta tuli kansanedustaja. Olen ollut freelancetoimittajana 16 vuotta ja tehnyt myös paljon ohjelmasisältöjä Yleisradiolle, ja en voi olla katsomatta tätä kysymystä myös siitä näkökulmasta. Me elämme nyt aivan erilaista aikaa kuin koskaan aikaisemmin. Netti tuo meille aivan käsittämättömän määrän tietoa. Tietoa on enemmän saatavilla kuin koskaan aikaisemmin. Siksi medialukutaitoa tarvitaan enemmän kuin koskaan, ja sisällön tuottajien ansaintalogiikka on muuttunut, ja sen takia tämä minun mielestäni valitettava ilmiö, nimittäin klikkijournalismi, on rantautunut — eli haetaan sille otsikolle mahdollisimman suurta huomioarvoa, jotta ihminen klikkaa sitä uutista, mutta sitten saattavat olla aivan ristiriidassa se otsikko ja se itse tarina, jota siinä kerrotaan. Tänä aikana on entistä tärkeämpää, että meillä on oikeasti luotettavia tiedon tuottajia ja välittäjiä. Ja luottamus on hyvin herkkä asia. Sen voi menettää hetkessä, mutta sen rakentaminen vie pitkään. Pelkkä epäily siitä, että Yle on poliittisessa ohjauksessa tai että poliitikot voivat vaikuttaa sen sisältöihin, on tuhoisaa tälle luottamukselle.

17.48 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Maailma ei ole hallittavissa, asiat eivät aina mene niin kuin toivoisi. Minä luulen, että Yleisradion sisällä ja siellä journalismin johdossa on tosi paljon mietitty sitä, mikä meni vikaan, miten pääsi niin käymään, että Yleisradio sai Julkisen sanan neuvostolta langettavan päätöksen. Kun sitä keskustelua, niitä analyysyjä on seurannut ja kuullut myös hallintoneuvoston kokouksissa ja työvaliokunnan kokouksissa, niin itselle jää vain se kysymys, että miten siellä voidaan jatkossa toimia niin, että näin ei käy. Mitä virheitä tehtiin, ja miten tässä pääsi näin käymään? Kaikki ei ole hallittavissa.

Toinen asia: Esimerkki siitä, miten Yleisradion kohdalla kaikki asiat eivät ole hallittavissa, on se keskustelu, joka lähti liikkeelle julkisuudessa siitä, että Yleisradion hallintoneuvoston kokouksen pöytäkirjoista kävi ilmi, että hallintoneuvoston kokouksissa yksittäiset hallintoneuvoston jäsenet olivat arvostelleet Yleisradion ohjelmapolitiikkaa jollakin tarkkuudella. Minä olin viime vaalikauden Ylen hallintoneuvoston puheenjohtaja enkä — tunnustan sen tässä — tiennyt, että niin tarkkaan, ainakin ajoittain, meillä kirjataan hallintoneuvoston pöytäkirjaan niitä keskusteluja. Minulla oli se käsitys, että ne ovat ehkä päätöspöytäkirjatyypisiä enemmän ja tämäntyyppisiä puheenvuoroja ei kirjata. Mutta niin oli tapahtunut, ja niin tämä pöytäkirja tuli julkisuuteen, ja siitä on sitten sukeutunut keskustelu, joka varmaan jatkuu edelleen, jossa professoritason ihmiset pitävät tätä esimerkkinä siitä, että hallintoneuvosto yrittää journalismiin puuttua.

Minusta hallintoneuvoston puheenjohtaja Kivelä hyvin totesi jossakin silloin tuoreessa kommentissaan, kun tämä kysymys tuli julkisuuteen, että en ole lähtenyt siitä, että tiukasti

rajaan niitä puheenvuoroja, joita hallintoneuvoston jäsenet kokouksessa käyttävät. Minä ajattelen, että meillä täällä eduskunnassa täytyy myös olla tietynlainen puhevapaus. Ei se, että me pidämme kiinni Yleisradion journalistisesta riippumattomuudesta, ja nyt keskustellemme hallintoneuvoston kertomuksesta, voi merkitä sitä, ettemme saisi sanoa jotakin omaa arviotamme jostakin ohjelmasta tai urheilusta tai miksei journalistisesta ratkaisustakin. Minä ajattelin, että meillä täytyy olla täällä eduskunnassa puhevapaus, ja hallintoneuvostossa.

Mutta sitten muistan myös, että hallintoneuvoston kokouksessa, jossa olen nyt jo kolmatta vaalikautta mukana, on ollut se kulttuuri, ehkä tähän hallintoneuvostoon saakka, että siellä hallintoneuvoston seniorijäsenet huomauttavat hyvin nopeasti junioreille, jos siellä alkaa tällainen ohjelmapoliittinen keskustelu, että "hei kollegat, tämä ei kuulu tänne hallintoneuvostoon, hallintoneuvosto ei ole mikään ohjelmaneuvosto enää, niin kuin se joskus oli". Tällaisella kulttuurilla on pärjätty aika hyvin tähän vaalikauteen saakka, mutta nyt syystä tai toisesta tämä kupla... Tämä oli esimerkki siitä, että kaikki asiat eivät ole oikein hallinnassa. Ja silloin kun julkisuuteen syntyy kuva, että hallintoneuvosto ohjaisi journalismia, niin vaikeata meidän on silloin siitä kovin nopeasti selviyttyä.

En missään tapauksessa toivo sitä, että hallintoneuvoston rooli journalismiin puuttumisessa millään tavalla vahvistuisi, vaan ovat ne sitten palomuuureja tai mitä tahansa, niin ymmärrän kyllä edustaja Modigin huolen, vaikka olen osittain ehkä samaa mieltä myös kuin Kivelä tästä muodosta "strategiasta päättäminen". Itse olisin pitänyt ehkä viisaampana, että se olisi kirjoitettu muotoon "vahvistaa strategian", jolloin strategian ehkä päättäisi tai ainakin valmistelisi Ylen hallitus ja toimiva johto, ja sitten se kävisi ikään kuin hallintoneuvostossa vahvistettavana. Tämä tarkoittaisi sitä — minusta Kivelä, hallintoneuvoston puheenjohtaja, esipuheessaan hyvin kuvaa sitä — että kysymys on siitä, että haluttiin hallintoneuvoston valvontatehtävän keinoja lisätä yhdellä tavalla. Hallintoneuvoston tehtävään on valvoa Ylen toimintaa, ja kun strategia on kuitenkin myös siitä sopimista, millä tavalla Yleisradio toteuttaa julkisen palvelun tehtävää, ja sen valvonta kuuluu hallintoneuvostolle, niin tämän strategian vahvistaminen olisi ollut yksi elementti. No, katsotaan, mihin parlamentaarinen ryhmä, joka tätä pohtii nyt, ja valiokuntaryhmä päätyvät tämän lain kanssa, mutta kerron tässä lähinnä nyt oman pohdintani.

Arvoisa puhemies! Yksi tehtävä, joka julkisen palvelun yleisradiotoiminnalla on erikoisena tehtävänä, on tukea kansanvaltaa, demokratiaa ja sananvapautta. Haluan mainita pari esimerkkiä semmoisesta Yleisradion tuotannosta, ohjelmistoista, jotka mielestäni ovat hyviä esimerkkejä siitä, miten tämä tehtävä vahvasti toteutuu. Riemuitsen aina ja laitan Twitteriin, että hyvä, Ylen julkinen palvelu.

Yksi on Ulkolinja-nimiset dokumenttilähettykset, joita Yle tekee itse, joita ostaa muualta — aivan loistavia. Viimeksi erittäin syvälinen, erittäin kattava kuvaus ja analyysi Yhdysvalloista, mistä nousi se meille suomalaisille ehkä aika lailla käsittämätön ilmiö, että Trump nousi siellä presidentiksi, ketkä häntä lähtivät äänestämään ja mistä syystä. Sieltä syvältä maaseudun työttömyyden, suljettujen hiilikaivosten keskeltä tehty loistava, tärkeä dokumentti sitä ajatellen, että me ymmärrämme, miten demokratia toimii. Tällaisia tarvitaan ja niitä tulee lisää, ja Lähi-idän ja Ukrainan tilanteista on useita näitä ollut.

Sitten on toinen aika uusi ohjelmaformaatti, joka tulee säännöllisin väliajoin harvakseltaan, en muista sen nimeä, mutta tiedän, että toimittaja Susanna Turunen vetää haastatteluja, haastattelee eurooppalaisia poliitikkoja Brysselissä. Erittäin intensiivinen, erittäin nopea, erittäin kiinnostavia analyyskejä siitä, mitä tapahtuu, minkälaisia kehityssuuntia on Eu-

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

roopassa menossa. Tällaisia me tarvitsemme, nämä palvelevat. Näissä Yle tekee juuri sitä julkisen palvelun tärkeätä tehtävää.

Täällä keskustelussa nousi vähän ristiriitaisia toiveita, yhtäältä että Ylen pitää lisätä sellaista ohjelmistoa, joka kiinnostaa nuoria, jotta tavoitellaan niitä nuoria. Ylehen strategiasaan pitkän aikaa on pyrkinyt tähän, TV2-kanava on pyrkinyt siihen, että se nuoria aikuisia ja nuoria tavoittaisi enemmän. Siellä on tehty intensiivisesti työtä. Mutta samalla täällä sanottiin, että Ylen pitää näyttää lastenohjelmia, uutisia, dokumentteja — that's it. Elokuvia, sellaisia, jotka kilpailevat maksu-tv:n kanssa, Yle ei saa näyttää. Minä kysyn: millä me saamme nuorison tv:n äärelle, jos me rajaamme kovin tiukasti sen ohjelmatuotannon sisältöä?

Arvoisa puhemies! Ehkä tähän rahoitukseen vielä sen verran, että kun tämä tv-maksu-järjestelmä purettiin ja tuli tämä yleisradiovero, niin lähdettiin todella siitä, että maksimissaan yleisradiovero olisi sen suuruinen kuin on televisiomaksu. Kahden hengen taloudessa noin 280 olisi ollut seuraavan korotuksen jälkeen se televisiomaksu. Siihen pantiin se maksimi kahden hengen talouden Yle-verotaso, ja sitten siitä laskettiin alaspäin. Näin löydettiin parlamentarisessa työryhmässä ratkaisu, joka ei kaikkia, ehkä ei ketään kokonaan, tyydyttänyt. Toiset olisivat halunneet nopeampaa progressiota, jolloin varakkaammat olisivat maksaneet ehkä 500 euroa vuodessa kotitaloudessaan siitä ja niin pois päin. Sitä keskustelua käytiin, mutta löydettiin tällainen kompromissi.

Nyt kun on lähdetty purkamaan hallituksen toimesta näitä pienempituloisten maksuja, niin tietysti myös tulokertymä sinne rahastoon pienenee. Pitää olla nyt aika vastuullinen ja tarkka siinä, että me emme sitä kautta tee ratkaisua ikään kuin Yleisradion toiminnan ja edellytysten alas ajamisesta, vaan että rakennamme sinne yläpäähän lisää maksukuormaa. Se täytyy poliittisesti käydä läpi parlamentarisessa työryhmässä niin, että tiedetään, mikä se ratkaisu on ja kaikki voivat sen hyväksyä ja elää sen mukaisesti. Me emme voi tehdä niin kuin takaovesta sellaista ratkaisua, että Ylen toiminta heikkenee.

Täällä on jo puhuttu siitä, että on riittämättömästi rahaa kalliiden urheiluoikeuksien ostamiseen. Yleisradio on joutunut leikkaamaan. Femman ja Teema-kanavan yhdistäminen on yksi seuraus siitä, että talous on tiukalla, mutta esimerkiksi RKP:n edustaja hallintoneuvostossa piti sitä viisaana ratkaisuna. Tämä on poliittisesti ollut hyväksyttävissä, mutta kaikki tässä ovat joutuneet joustamaan. Toivon itse sitä, että yhteispelillä mennään ja parlamentarisesti, siis kaikkien eduskuntapuolueiden yhteisin ratkaisuin näissä asioissa rauhallisesti.

17.57 Mirja Vehkaperä kesk: Arvoisa puhemies! Yleisradio on koko kansan radio. Yleisradion missio on vahvistaa suomalaista yhteiskuntaa ja kulttuuria tarjoamalla kaikille tietoa, sivistystä, oivalluksia ja elämyksiä. Tämä on hieno missio, jota kohti ja jonka parissa Ylen toimittajat, henkilökunta, laajasti meidän koko yhteiskunta työskentelevät.

Yleisradio on läsnä ihmisten arjessa. Me vaadimme Yleisradiolta tämän julkisen palvelun tehtäväkuvan mukaisesti paljon. Me haluamme nähdä urheilutapahtumia ja kisoja. Me haluamme draamaa, dokumentteja. Me haluamme kulttuuria radiosta ja televisiosta. Me haluamme viihdettä, ajankohtaisohjelmia, uutistoimintaa ja niin edelleen.

Mutta erityisen tyytyväinen minä itse olen siihen, että Yleisradio on läsnä ihmisten arjessa monella tavalla. Sieltä jokainen voi ammentaa oman mielityksensä mukaan sellaisia ohjelmia ja sisältöä, mitkä miellyttävät omaa kulutuskäyttäytymistä.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

Erityisen tyytyväinen minä olen nyt 40-vuotissyntymäpäiviä juhlihan Pikku Kakkosen toimintaan. Olen itse sitä saanut aikanaan katsoa, ja minun lapseni ja toivottavasti lapsenlapsetkin saavat katsoa laadukasta lastenohjelmaa, jossa on turvallisuusnäkökulma mukana. Se on ohjelmoitu ja se on juonnettu myöskin lasten ehdoilla.

Me siis haluamme ja vaadimme Yleisradiolta laajaa formaattia eri elämisen alueilta.

Aluetoimitukset ovat yksi tärkeimmistä asioista, joista Ylen hallintoneuvoston kokouksissa pidetään kiinni. Meille kaikille on tärkeää se, että Yle näkyy alueilla, se on mukana alueen toiminnassa mutta ennen kaikkea se välittää ihmisten arjen uutisia ja sitä toimintaa, mitä alueilla näkyy. Ja uskoakseni myöskin Yleisradion tavoitteisiin ja toimintasisältöihin on kirjattu vahvasti, että Yle toimii koko Suomessa, kaikilla alueilla, ja sen pitää näkyä myöskin sitten ohjelmatarjonnassa.

Arvoisa puhemies! Erityisellä tyytyväisyydellä laitoin merkille, kun luin viime vuoden toimintakertomusta siitä, että Yleisradio tavoittaa suomalaiset: Yle tavoitti päivittäin 70 ja viikkotasolla 93 prosenttia suomalaisista. Tämä on hurja luku. Samalla Areena ja televisio tavoittivat yhteensä päivittäin 59 prosenttia suomalaisista. Samalla suomalaiset antoivat Ylen merkityksellisyydestä mediakäytössään arvosanan 7,1. Aivan kiitettävään ei päästy, mutta tämäkin on hyvä arvosana. Suomalaiset arvostavat Yleä. Yle sai yhteiskunnallisesta tärkeydestään arvosanan 8, ja tämä on hyvä suunta.

Arvoisa puhemies! Täällä salissa on keskusteltu paljon Yleisradion parlamentaarisen työryhmän ja työryhmien työstä. Kaikki linjaukset tähän mennessä on tehty todellakin yhteisymmärryksessä, yksimielisesti, ja toivon, että sama linja jatkuu tästä eteenpäinkin. Viimeisin, arvoisan varapuhemiehen Satosen johtama työryhmä linjasi Ylen tehtävien täsmentämistä, sen rahoitustason, ulkoisten hankintojen prosentit, hallintoneuvoston aseman vahvistamisen tämän strategiatyön osalta sekä Ylen roolin muiden media-alan yhteistyötahojen kanssa — sitä tulee siis lisätä.

Julkisen palvelun tehtäväkuvaa on siis kirkastettu, ja Ylen pitäisi tulla toimeen 473 miljoonan euron vuotuisella budjetilla, ja näitä indeksikorotuksia ei tehdä ainakaan nyt lähivuosina. Näihin korotuspaineisiin ja -asioihin palataan sitten myöhemmin parlamentaarisissa ryhmissä.

Nyt on asetettu tuleva Yle-työryhmä, jonka mietintämyssyissä on se, miten Yle-vero pitäisi kantaa oikeudenmukaisesti. Minäkin kannustan ajattelemaan tai miettimään ainakin progressiota tässä verotuksessa: voitaisiinko sama summa saada kasaan niin, että pieni- ja keskituloisten osalta tätä Yle-veroa voidaan alentaa? On syytä ottaa vakavasti tämä viesti siitä, että Yleisradion rahoitustason pitää säilyä nykyisellään, omasta mielestäni, mutta miettiä sitä, voidaanko Yle-vero todellakin sitten toteuttaa vielä oikeudenmukaisemmin kuin se tällä hetkellä tehdään. Jää sitten tämän parlamentaarisen työryhmän kontrolle miettiä tätä asiaa.

Arvoisa puhemies! Muutama sana Ylen tulevaisuudesta. Yle valmistautuu tietysti näiden parlamentaarisen työryhmän linjausten toteuttamiseen, ja se on hyvä asia, mutta samalla laadun vahvistaminen ja varmistaminen ovat tae siitä, että Yleisradion ohjelmat ja ohjelmisto kokevat saavutettavuuden. Televisiota ja radiota uudistetaan esimerkiksi kanavasisältöjen ja -paikkojen osalta. Verkkopalveluita kehitetään, ja pyritään sujuvaan ja tehokkaaseen toimintaan sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa, mistä mainitsinkin, että esimerkiksi kaupallisen median kanssa yhteistyö on äärimmäisen tärkeää.

Erityisesti lähivuosina Yle panostaa journalismiin, draamaan sekä lasten ja nuorten sisältöihin. Tässä salissa on puhuttu jo tänään siitä, miten Yle tavoittaisi nuoria aikuisia ja

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

nuoria paremmin. Sen pitää pystyä uudistumaan ja tuottamaan sellaista sisältöä, jota nuoret haluavat katsella ja kuunnella ja josta puhua. Sosiaalinen media on keskiössä ja tietysti verkkotoiminta ja Areenan palvelut.

Haluan muistuttaa vielä siitä, että Ylellä on erityinen paikka meidän yhteiskunnassa erityisryhmien tarpeiden toteuttamiseksi. Tämä on hyvin arvokas tehtävä Yleisradiolle, ja haluamme pitää siitä mahdollisimman hyvin kiinni.

18.05 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Ylen tehtävänä on ottaa ohjelmistossa huomioon sivistys- ja tasa-arvonäkökohdat ja tarjota mahdollisuus oppimiseen ja itsensä kehittämiseen sekä painottaa lapsille ja nuorille suunnattuja ohjelmia, niin kuin laissa todetaan. Tätä tehtävää Yle on hienosti hoitanutkin. Esimerkiksi Uutisluokka on sekä ideana että toteuttamistapana varmasti todella monen opettajan käytössä.

Palautan meille täällä salissa oleville mieliin 70-luvun, jolloin Ylen kielenopetusohjelmat olivat innostamassa suomalaisia englannin kielen opiskeluun. Nyt meillä on kansallinen huoli suomalaisten koululaisten matematiikan taitojen heikkenemisestä. Me olemme samalla huolissamme siitä, että jo alle kouluikäiset ovat kiinnittyneet peleihin ja ohjelmiin, joita löytyy tietokoneista ja tableteista. Siitä huolimatta, että täällä on kielletty puuttumasta sisältöön näissä keskusteluissa, teen ehdotuksen, että Ylessä otettaisiin vastaan haaste ja laajennettaisiin tätä sivistys- ja koulutustehtävää ja tuotaisiin matematiikkaohjelmia enemmän nyt sitten ettertiin ja tehtäisiin erityisesti sellaisia ohjelmia, joilla juuri Pikku Kakkonen kautta esimerkiksi alle kouluikäisten matemaattisten valmiuksien tilannetta voitaisiin kehittää. Tämä haasteena Ylelle.

18.07 Kaj Turunen ps: Arvoisa puhemies! Kun täällä mainittiin tästä parlamentaarisesta työryhmästä, joka mieltii tätä Yle-veroa, niin tosiaankin se on kokoontunut tänään ensimmäisen kerran ja järjestäytymiskokouksessa allekirjoittanut on tullut valituksi tämän työryhmän puheenjohtajaksi.

Tämä työryhmä mieltii nyt tätä Yle-veron kantamista. Mutta kokonaisuutena tämä Yle-veron taso tai sillä verolla kerättävä rahamäärä pysyy entisellään. Toimikausi tällä työryhmällä on 5. päivään kesäkuuta asti, ja tavoite työryhmälle on, että työryhmän tavoite on keventää yleisradioveroa nimenomaan pienituloisten osalta, ja tehtävän määritelmä on se, että työryhmän tehtävänä on arvioida yleisradioveron kohdentumista eri tuloluokissa ja tehdä ehdotus yleisradioverolain 2 §:n muuttamiseksi siten, että pienituloisten verotus kevenisi ja nykyistä suurempi määrä kaikkein pienituloisimpia jäisi veronmaksuvelvollisuuden ulkopuolelle. Työryhmän toimeksianto ei koske Yleisradion tehtävien määrittelyä eikä rahoituksen tasoa. Siis tämä työryhmä ei puutu mihinkään indekseihin eikä strategiaan eikä mihinkään muuhunkaan. Tämä tehtävänkuvaus on hyvin tarkka.

Tämän halusin tässä kertoa, ettei jää semmoista epämääraistä kuvaa siitä, mitä tämä nyt perustettu työryhmä sitten käytännössä tekee.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konkurssilain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 12/2017 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 6/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 6/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

18.09 Kari Kulmala ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä esitetään muutettavaksi muun muassa konkurssilakia. Esityksen tarkoituksena on muuttaa lainsäädäntö yhteensopivaksi Euroopan unionin uudelleenlaaditun maksukyvyttömyysasetuksen kanssa.

Esitys on mielestäni erittäin hyvä ja tarpeellinen. Maksukyvyttömyysasetusta sovelletaan jatkossa myös yksityishenkilön velkajärjestelyyn.

Kun ajatellaan perimmäistä syytä, mistä konkurssi lopulta tulee, niin yleensä se lähtee siitä, että yrityksellä ei ole rahaa maksaa laskujaan ajoissa. Maksun myöhästyminen ei kuitenkaan vielä tarkoita, että saa maksuhäiriömerkinnän. Maksuhäiriömerkinnän saa vasta, kun viranomainen on todennut maksun laiminlyönnin. Usein ennen tätä suurin osa ihmisistä on jo maksanut laskun tai neuvotellut luotonantajan kanssa uusista maksuehdoista. Luottohäiriömerkinnän saaminen edellyttää yleensä, että maksu on ollut maksamatta yli puoli vuotta ja että henkilö on saanut aiheesta useita perintäkirjeitä. Mutta entäpä jos näitä muistutuskirjeitä ei jostain syystä ole tullut tai viranomainen on tehnyt virheen? Silloin henkilö tai yritys on pulassa.

Luottotietomerkintää ei anneta kuitenkaan yksityishenkilön tai yrityksen tietämättä. Asiakastieto ilmoittaa henkilölle hänen ensimmäisestä luottotietomerkinnästään lähettämällä rekisteröidylle ensirekisteröinti-ilmoituksen. Ilmoituksessa kerrotaan tiedot, mistä luottomerkintä on tullut ja kauanko se säilyy rekisterissä. Luottotietomerkinnät säilyvät rekisterissä tietyn määräajan riippuen maksuhäiriömerkinnästä. Samalla se romahduttaa esimerkiksi yrittäjän toimimismahdollisuuden. Toki ulosotto- ja velkomistuoimomerkinnän säilymistä voi lyhentää enintään vuodella, mikäli henkilöllä tai yrityksellä ei ole rekisterissä muita merkintöjä ja tosite velan maksamisesta toimitetaan Asiakastietoon.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on erittäin hyvä, mutta toivoisin, että entistä enemmän huomioitaisiin myös jatkossa yrittäjän toimimismahdollisuudet silloin, kun yritys on saanut luottotietomerkinnän ja yrityksen toimintaa haluttaisiin jatkaa edelleen. Tarkoitushan on lopulta, ettei yksikään yritys menisi konkurssiin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 12/2017 vp sisältyvien 1.-7. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kevasta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 27/2017 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 3/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 27/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys laeiksi biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain, biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain sekä Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 17/2017 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 9/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 9/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja Turunen.

Keskustelu

18.13 **Kaj Turunen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä laiksi biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä säädettäisiin biopolttoaineiden energiasisällön kahdenkertaisesta laskennasta nykyistä tarkemmin sekä jakeluvetoa koskevaa sääntelyä täydennettäisiin. Esityksessä säädettäisiin Energiaviraston tehtäviksi näihin liittyvät ennakkotietoa koskevat päätökset. Lisäksi biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain mukaista kasvihuonekaasupäästövähennystä koskevaa vaatimusta tiukennetaan. Edelleen ehdotetaan Energiavirastosta annetun lain muuttamista siten, että siinä viitattaisiin biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annettuun lakiin. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 3. päivänä heinäkuuta 2017.

Talousvaliokunta toteaa, että hallituksen esityksen tavoitteena on panna täytäntöön uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi, niin sanottu ILUC-direktiivi. Talousvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa yksimielisesti esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina. Talousvaliokunta toteaa myös, että ILUC-direktiivissä on kyse maankäytön muutoksien ja niistä aiheutuvien kasvihuonekaasupäästöjen rajoittamiseksi tehdyistä muutoksista niin sanottuun RES-direktiiviin, joka sisältää keskeiset säännökset biopolttoaineista ja bionesteistä sekä niihin sovellettavista kestävyyskriteereistä. Direktiivillä pyritään siten toisaalta rajoittamaan biopolttoaineiden käytöstä aiheutuvia maankäytön muutoksia ja toisaalta edistämään tietyistä raaka-aineista valmistettuja liikenteen biopolttoaineita ja muita bionesteitä.

Talousvaliokunnan käsityksen mukaan nyt täytäntöön pantavalla sääntelyllä on keskeinen merkitys alan toiminnanharjoittajien kannalta.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

Talousvaliokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että samanaikaisesti ILUC-direktiivin täytäntöönpanon kanssa valmistellaan jo uusiutuvan energian direktiiviä, RED II:ta, joka korvaisi tämän direktiivin vuoden 2021 alusta. Talousvaliokunta pitää keskeisenä turvata sääntelyn jatkuvuus ja johdonmukaisuus niin, etteivät sääntelyn muutokset määritelmien, tulkintojen ja käytäntöjen osalta olisi haitallisia alan toimintaedellytysten, investointien ja ennakoitavuuden kannalta.

Nyt täytäntöön pantava ILUC-direktiivi ja vielä valmistelussa oleva RED II -direktiivi perustuvat kehittyneiden, niin sanotusti tuplalaskentaan oikeuttavien biopolttoaineiden raaka-aineiden yksityiskohtaiseen listaukseen. Yksityiskohtaiset luettelot eivät kuitenkaan voi olla kattavia, eikä niillä voida onnistuneesti ennakoita tulevaa teknologista kehitystä erityisesti jäte- ja tähdepohjaisten raaka-aineiden osalta, kuten talousvaliokunta on RED II -direktiivin yhteydessä antamassaan lausunnossa todennut. Talousvaliokunnan mukaan ehdotetun sääntelyn lähtökohtana on ollut noudattaa johdonmukaisesti direktiivin raaka-ainelistausta. Valiokunta pitää myös selvitetynä, että direktiivin listauksen muuttamiseen kansallisessa lainsäädännössä liittyisi merkittäviä riskejä.

Direktiivin tehokas täytäntöönpano edellyttää kansallisen sääntelyn oikeasisältöisyyttä, täsmällisyyttä ja selkeyttä. Säädöksen tavoitteen tulee toteutua kaikilta osin, ja täytäntöönpanossa tulee varmistaa se, ettei kansallinen sääntely luo ristiriitoja EU-tason sääntelyn kanssa. Talousvaliokunta pitää ILUC-direktiiviin sisältyvää niin sanottua tuplalaskentaa keskeisenä keinona edistää kehittyneiden biopolttoaineiden tuotantoa. Tavoitteena on, etteivät biopolttoaineet kilpaile raaka-aineista ruuantuotannon kanssa. Valiokunta toteaa myös, että monia direktiivin liitteen mukaisia raaka-aineita käytetään toisaalta myös muihin tarkoituksiin kuin biopolttoaineiden tuotantoon ja markkinamekanismin tulisi lähtökohtaisesti ohjata tuotantoa mahdollisimman korkean jalostusarvon tuotteisiin.

Talousvaliokunta painottaa, että biopolttoaineiden raaka-ainelistauksen rajaaminen kansallisesti direktiivistä poikkeavalla tavalla olisi ongelmallista biopolttoainetuotantoa ja investointeja suunnittelevien alan yritysten näkökulmasta. Tämä olisi omiaan lisäämään epävarmuutta ja vähentämään kiinnostusta investointeihin. Lisäksi kansallisen energia- ja ilmastostrategian tavoitteiden saavuttaminen edellyttää biopolttoainetuotannon laajentamista, mikäli tavoitteisiin halutaan päästä kotimaisella tuotannolla.

Talousvaliokunta toteaa myös, että alan toimijoiden oikeusturvan näkökulmasta on keskeistä, että laissa sisällytetään mahdollisuus hakea raaka-aineiden luokitteluun liittyviä ennakkopäätöksiä.

Talousvaliokunnassa on noussut esille tarve saada ennakkotietoa myös muista kuin lain 5 §:ään liittyvistä kysymyksistä. Talousvaliokunta katsoo, että erityisesti 5 §:n tulkintaan voi liittyä sellaisia tulkinnallisia kysymyksiä, joiden osalta ennakkotiedon saamiseen on tarvetta. Alan toimijoiden oikeusturvan näkökulmasta juuri tieto siitä, onko kyseessä 5 §:ssä tarkoitettu raaka-aine, on keskeinen. Jakeluvelvoitelain muihin säännöksiin liittyvät mahdolliset tulkintakysymykset ovat luonteeltaan jossain määrin erilaisia. Lisäksi jo hallintolain yleinen sääntely edellyttää Energiaviraston ja Verohallinnon antavan tarvittavaa neuvontaa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että lain soveltamiseen ja mahdollisiin tulkintaepäselvyyksiin haetaan jatkossa ratkaisuja ja ohjeistusta myös hallinnonalan viranomaisten, erityisesti Energiaviraston ja Verohallinnon, tiiviissä yhteistyössä.

Valiokunta siis ehdottaa, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esityksen 17.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 17/2017 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Lakialoite laiksi metsästyslain 8 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 18/2017 vp Eeva-Maria Maijala kesk

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu

18.20 Eeva-Maria Maijala kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunnassa on tällä hetkellä käsittelyssä metsästyslaki, ja todellakin toivon, että tämä tekemäni esitys nyt sitten otettaisiin tämän metsästyslain käsittelyn kanssa yhtä aikaa käsittelyyn ja tämä voitaisiin liittää siihen matkaan.

Tässä aloitteessani on tarkoitus kiinnittää huomiota metsästyslaissa olevaan porsaanreikään, joka mahdollistaa lain hengen vastaisen toimimisen. Lakialoitteessa esitetään porsaanreiän tukkimista muuttamalla metsästyslakia siten, että valtion alueella kotikunnan perusteella annettu metsästysoikeus Pohjois-Suomessa edellyttäisi asianomaisen henkilön olemista kirjoilla kyseisessä kunnassa jo edellisen kalenterivuoden lopussa.

Kotikuntalaki mahdollistaa kotikunnan vaihtamisen vaikka useita kertoja vuodessa. Tämä ei lähtökohtaisesti ole ollenkaan huono asia, mutta se avaa myös mahdollisuudet lain väärinkäyttöön. Henkilö voi muuttaa kirjansa kuntaan ja saa tämän ansiosta oikeuden harjoittaa valtion alueella metsästystä. Tällainen henkilö ei välttämättä kuitenkaan todellisuudessa asu kunnassa vaan on tehnyt muuttoilmoituksen vaikka jonkun kunnassa asuvan kaverinsa asuntoon ainoastaan käyttääkseen metsästysoikeutta. Tällaiset henkilöt muuttavat kirjansa kuntaan lyhyeksi aikaa metsästyksen, erityisesti kanalintumetsästyksen, ajaksi. He eivät maksa veroja kuntaan ollenkaan ja muuttavat kirjansa kunnasta pois metsästyksen päätyttyä. Ainakin kotikunnassani Savukoskella Itä-Lapissa tällaista toimintaa on havaittu säännöllisesti. Tähän ovat viitanneet useat metsästystä harjoittavat kuntalaiset, ja myös kunnan virallinen, kunnanjohtajan ja kunnanvaltuuston puheenjohtajan antama lausunto sen tuo esille. Eli Savukosken kunta on ottanut tähän selvästi kantaa todellisena ongelmana.

Nykyisessä metsästyslaissa säädetään, että Lapin tai Kainuun maakuntiin kuuluvissa kunnissa tai Kuusamon, Pudasjärven tai Taivalkosken kunnissa asuvalla henkilöllä on oikeus metsästää kotikunnassaan valtion omistamilla alueilla. Joku voi sitten kysyä, miksi tällainen oikeus yleensä on annettu ja loukkaako se kansalaisten yhdenvertaisuutta. Kyse on kuitenkin kompensatiosta siitä, miten monista muista valtion takaamista palveluista, joita tänne Etelä-Suomeen suuriin kaupunkeihin valtion rahoilla rakennetaan, jäävät pohjoisen ihmiset vaille.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

Myös perustuslakivaliokunta on todennut vuonna 2010, että paikalliselle väestölle voidaan antaa tiettyjä erioikeuksia metsästyksen suhteen eikä se riko perustuslakia. Tästä asiasta keskusteltiin voimakkaasti Hossan kansallispuistoa koskevan lain keskustelussa tässä salissa. Mutta sitten esimerkiksi Savukosken kunnassa sijaitsee suuri Urho Kekkosen kansallispuisto. Kun puisto perustettiin, niin metsästysoikeuden takaaminen oli yksi kompensatiomuoto, jolla puiston kuntalaisille aiheuttamista haitoista voidaan antaa korvausta. Tarkoituksena ei ollut, että kuka tahansa muualla asuva, joka siirtää kirjansa lyhyeksi aikaa kuntaan, saisi metsästysoikeuden. Lisäksi on muistettava, että muutkin kuin paikalliset voivat toki metsästä kunnassa, kun hakevat siihen metsästyslupan asianmukaisella tavalla. Ulkopaikkakuntalaisille on olemassa oma kiintiö, paljonko he saavat näitä metsästyslupia ostaa. Tosin se on rajattu määrä ja Savukoski Itä-Lapin erämaakuntana on kaikkein halutuin metsästyskohde. Siinä käykin joka syksy niin, että kun alkaapi kanaintujen metsästyslupien myynti, niin ensimmäisen puolen minuutin aikana on kaikki luvat myyty Savukoskelle. Ainoa vaihtoehto päästä metsälle Savukoskelle on kikkailla kotikuntalain mukaisesti. Tämä ei ole kenenkään etu.

Minulta on useampi kysynyt, ettekö te halua turisteja sinne kuntaan. Turisteja turisteja, mutta minkä takia on olemassa vain paikallisille tämä lupa? Se lupa on sen takia mahdollista, että Savukosken kunnassa meitä asukkaita on todella vähän. Meitä ei ole kuin vähän reilu tuhannen asukasta. Meidän metsästyspaineemme ei ole siellä todellakaan suurta. Jos sinne sitten jokainen pääsee metsälle sen mukaisesti, että sen kun vaihtaapi kirjat Savukoskelle, niin sen jälkeen siinä käy niin, että mekin menetämme sen oman oikeutemme. Meidän metsästysaikojamme pystytään rajoittamaan ja jopa estämään kokonaan metsästäminen, ja se ei ole varmastikaan kenenkään toivomus tästä asiasta.

Arvoisa puhemies! Kotipaikan muuttelemisen nojalla tapahtuvaa lupaa ei ole tarkoituksenmukaista hyväksyä. Samoin ne, jotka ovat aidosti muuttaneet kuntaan edellisen vuodenvaihteen jälkeen, voisivat hakea lupaa normaalissa järjestyksessä ensimmäisenä vuoteen. Tämä olisi hyvä poikkeus siinä olla mukana, sillä esimerkiksi kun haetaan päteviä opettajia tai muuta pätevää henkilökuntaa kuntaan töihin, niin metsästys- ja kalastusmahdollisuus on yksi asia, millä saadaan ihmisiä tulemaan sinne kuntaan asumaan.

Veromenettelystä annetun lain 1558/1995, sen 5 §:n, mukaan verovelvollisen luonnollisen henkilön kotikuntana pidetään kuntaa, jossa hänellä on verovuotta edeltäneen vuoden lopussa katsottava olleen kotikuntalaisissa 201/1994 tarkoitettu asuinpaikka. Jos lakialoitteeni hyväksyttäisiin, tulisi metsästysoikeus vastaamaan tätä säädöstä. Minne maksat verot, siellä saat myös metsästysoikeutta käyttää valtion mailla. Eikö tämä olisi varsin reilua meitä kaikkia kohtaan?

18.27 Kari Kulmala ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Maijala on tehnyt varsin hyvän lakialoitteen, jota tietysti täytyy kannattaa. Mutta tässä pitäisi huomioida myös se, että itäisessäkin Suomessa on valtion maita ja siellä eivät pysty valtion mailla kuntalaiset metsästäämään samalla tavalla kuin pohjoisessa. Samanlaiset ooppera- ja musiikkitalot meillä on itäisessä Suomessa kuin myös Lapissa, ja tuskin me hirveästi kaipaammekaan muuta.

Hossan kansallispuistossa metsästys jatkossa kielletään, ellei ole kuntalainen. Jos minä esimerkiksi olisin asunut 30 vuotta Hossan alueella, ollut metsästysseuran puheenjohtajana pitkään ja muuttanut sen jälkeen töiden perässä Kajaaniin, niin minä en voisi jatkossa siellä Hossan alueella metsästää, vaikka minä haluaisin sinne luvan. Minun mielestäni tämä on selvä vääryys.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

Kuten edustaja Maijala tuossa sanoi, Savukoski on erittäin suosittu metsästysalue ja ne metsästysluvut todellakin myydään hyvin nopeasti sinne alueelle. Se ei tietenkään ole millään tavalla kuntalaisilta pois, vaikka sinne niitä metsästyslupia jatkossakin myönnettäisiin — sehän tuo vain rahaa sinne Savukosken alueelle. Minun mielestäni metsästys pitäisi kyllä mahdollistaa muillekin kuin kuntalaisille jatkossakin.

18.29 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Tämä on juuri asia, mistä keskustellaan tuolla paljon, haluammeko me sinne turisteja ja mikä merkitys sillä on, jos sinne annetaan hyvin paljon lupia ja mahdollisuuksia muittenkin tulla metsästämään. Metsästys perustuu hyvin tarkasti siihen, kuinka paljon siellä sitä metsäkanalintukantaa on olemassa, paljonko riistan kantokykyä sen mukaisesti on ja miten tätä kantokykyä pystytään hoitamaan. Jos sinne kovin paljon annetaan lupia myös muille, niin siinä on hyvin pikaisesti edessä se tilanne, että myöskin paikallisten metsästysoikeutta joudutaan rajoittamaan, ja tämä tilanne on sitten hankala kaikkien osalta.

Nykyisillä, hyvin tarkasti lasketuilla systeemeillä jo tiedetään, paljonko niitä metsästyspaineita sillä alueella on olemassa, ja lupiahan voi myöntää sen mukaisesti. Lupien määrä on vaihdellutkin vuosittain. Näille ulkopaikkakuntalaisille myytyjen lupien määrä on vaihdellut todella paljon. Kyllähän me toivomme, että niistä voitaisiin saada niitä matkailutulojakin alueelle, mutta metsäkanalintuja on vain sen verran kuin on, eikä sinne niitä lupia enempää pysty myöntämään.

Sitten Hossan osalta keskustelimme tästä asiasta hyvinkin paljon. Olin sitä mieltä, että myöskin Hossan osalta pysytään siinä samassa tilanteessa, että vain paikallisille myönnetään puistossa se metsästysoikeus. Kysehän oli todellakin siitä, että ainakin minä pelkäsin, että kyseessä olisi ennakkotapaus, jonka jälkeen tulisi paineita myöskin Pohjois-Suomessa siihen, että paikallisilla ei saa olla mitään erityisoikeuksia. Kyse on valtion maista Pohjois-Suomessa, ja niistä on aikoinaan saatu neuvoteltua. Olisiko sitten Itä-Suomessa alempana järkevää olla sama asia? Mielestäni olisi järkevää olla, mutta miten tämä asia hoidetaan? Siellä on enemmän väestöä kuin pohjoisessa. Mutta otamme asian kerrallaan.

Minä todellakin toivon, että tämä lakialoite nyt sitten [Puhemies koputtaa] voitaisiin maa- ja metsätalousvaliokunnassa ottaa käsittelyyn.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi merityösopimuslain sekä yhteistoiminnasta suomalaisissa ja yhteisönlaajuisissa yritysryhmissä annetun lain 41 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 35/2017 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 5/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 12.5.2017 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 52/2017 vp

10. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 12.5.2017 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.32.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen